

# KRAKOWSCY

# GIMNAZJALIŚCI

RAPORT Z BADAŃ



## OPIEKA MERYTORYCZNA

dr Strzebońska Anna  
dr Worek Barbara

## KOORDYNATOR ZESPOŁU BADAWCZEGO

Siwek Karolina

## REDAKCJA I KOREKTA

Michałek Regina  
Nawojski Radosław  
Siwek Karolina

## PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD

Nawojski Radosław

## ZESPÓŁ BADAWCZY

Cioch Anna  
Czerska Paulina  
Gucwa Angelika  
Jarosz Marta  
Kogut Andżelika  
Łach Olga  
Michałek Regina  
Nawojski Radosław  
Okorski Mieczysław  
Przybyło Monika  
Sitak Ewelina  
Siwek Karolina  
Stokłosa Barbara  
Świątek Joanna  
Wojciechowska Paulina  
Wyszkowski Arkadiusz

Raport powstał w ramach obozu naukowo-badawczego realizowanego w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego: Ewaluacja w praktyce: ocena programu Urzędu Miasta Krakowa „Samorządowa Liga Mistrzów”



INSTYTUT SOCJOLOGII  
UNIwersytetu Jagiellońskiego

# SPIS TREŚCI

<b>GŁÓWNE WNIOSKI</b>	<b>4</b>
<b>CEL BADANIA</b>	<b>6</b>
<b>TECHNIKA BADAWCZA</b>	<b>7</b>
<b>BADANA PRÓBA</b>	<b>8</b>
<b>PRZEBIEG BADANIA</b>	<b>10</b>
<b>ZAANGAŻOWANIE W SAMORZĄDNOŚĆ</b>	<b>11</b>
<b>SAMORZĄDNOŚĆ W SZKOŁACH</b>	<b>16</b>
<b>SAMORZĄDNOŚĆ POZA SZKOŁĄ</b>	<b>20</b>
<b>SAMORZĄDOWA LIGA MISTRZÓW</b>	<b>25</b>
<b>ZAUFANIE</b>	<b>28</b>
<b>CZAS</b>	<b>33</b>

# GŁÓWNE WNIOSKI

## ZAANGAŻOWANIE W SAMORZĄDNOŚĆ

- ✓ Nieco ponad połowa uczniów głosowała w wyborach do samorządu uczniowskiego zawsze, gdy się odbywały, zaś jedna trzecia sporadycznie i nieregularnie
- ✓ Dziewczynki częściej niż chłopcy działają w samorządzie uczniowskim i szkolnym
- ✓ Gimnazjaliści częściej deklarują chęć bycia w samorządzie klasowym niż szkolnym
- ✓ Najwięcej członków samorządu szkolnego i klasowego jest wśród uczniów klas drugich, najmniej wśród klas pierwszych, które z kolei częściej deklarują, że chcieliby kiedyś być członkiem samorządu klasowego

## SAMORZĄDNOŚĆ W SZKOŁACH

- ✓ 44% wszystkich uczniów nigdy nie angażowało się w żadną działalność samorządu, 38% gimnazjalistów wskazało, że biernie uczestniczy w akcjach, które zorganizował samorząd
- ✓ Według uczniów najważniejszą funkcją samorządu jest funkcja organizacyjna. Gimnazjaliści w odpowiedziach sugerują, aby w ich szkołach czas zajęć pozalekcyjnych został urozmaicony i dobrze zagospodarowany. Równie ważna jest także funkcja reprezentacyjna i pomocowa.
- ✓ Członkowie samorządów według krakowskich gimnazjalistów powinni prowadzić partnerski dialog z uczniami i nauczycielami. Podkreślają istotę konsultacji w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących uczniów.
- ✓ 61% uważa, że samorząd uczniowski jest potrzebny, 84% uczniów, wie kim jest przewodniczący szkoły.
- ✓ Gimnazjaliści są sceptyczni, czy samorząd ma realny wpływ na funkcjonowanie szkoły
- ✓ Uczniowie, którzy negatywnie oceniają działania samorządu uczniowskiego jednocześnie uważają, że jest on niepotrzebny. Ci, którzy pozytywnie odnoszą się do działań samorządu szkolnego częściej uważają, że jego działalność jest potrzebna.

## SAMORZĄDNOŚĆ POZA SZKOŁĄ

- ✓ Ponad połowa uczniów poświęcała swój czas na pracę na rzecz społeczeństwa. 43% jest zrzeszonych w organizacjach poza szkołą, głównie sportowych. 48% gimnazjalistów było wolontariuszami.
- ✓ Zdecydowana większość respondentów nie uczestniczyła w żadnych akcjach o charakterze polityczno- społecznym
- ✓ Badani najczęściej wskazywali, że powodem ich aktywności w różnych organizacjach jest chęć wykorzystania czasu wolnego. Co czwarty wskazywał przekonanie o sensie takich działań, 11% uczniów mówiło o korzyściach materialnych

## SAMORZĄDOWA LIGA MISTRZÓW

- ✓ 17,8% uczniów słyszało o Samorządowej Lidze Mistrzów
- ✓ Wśród akcji organizowanych w ramach SLM największą popularnością cieszyła się: SUPER-AKCJA . 53% osób angażujących się w organizacje SUPER-AKCJI, równocześnie przyznało że jest także członkiem/kinią organizacji pozaszkolnych (stowarzyszeń/klubów), zaś 43, że działa jako aktywny wolontariusz/ka
- ✓ Większość uczniów, którzy wiedzą czym jest SLM, stwierdziła, iż nagroda w konkursie (wycieczka samorządu) jest atrakcyjna lub też bardzo atrakcyjna
- ✓ 79,8% biorących udział w SLM poleciłaby program innym

## ZAUFANIE

- ✓ Młodzież największym zaufaniem obdarza rodziców, najmniejszym samorząd szkolny. Chłopcy częściej wskazywali mamę i tatę, dziewczynki przyjaciół
- ✓ Wśród instytucji, największym zaufaniem cieszy się wojsko (54,5%), Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy (51,5%), Caritas (42%) i policja (36,5%). Najmniejszym zaufaniem obdarzone są władze miasta Krakowa (19%), Telewizja (14%), rząd (10%) i korporacje (9%).
- ✓ Krakowscy gimnazjaliści najsilniejszy związek czują z Polską, miejscowością, w której mieszkają i dzielnicą. Najstabsze poczucie związku mają natomiast z województwem, które zamieszkują.

- ✓ Dla krakowskich gimnazjalistów najważniejsza jest przyjaźń i miłość. Potrzeba posiadania bliskiej osoby jest ważniejsza od korzyści materialnych i ciekawej pracy. Gimnazjalistom nie zależy na prestiżu i szacunku czy pomocy innym ludziom.

### **CZAS**

- ✓ Prawie połowę czasu w ciągu dnia gimnazjaliści spędzają na lekcjach w szkole. Aktywności związane z edukacją, takie jak korepetycje czy odrabianie lekcji stanowią kolejne 11% czasu uczniów. Uczniowie i uczennice znajdują również czas na wolontariat, prace społeczne oraz zajęcia dodatkowe. Czas wolny, nieuwzględniający snu to aż 31% każdego dnia. Soboty i niedziele gimnazjalistów wypełnia głównie czas wolny (aż 65%), niezagospodarowany przez uwzględnione w badaniu aktywności.
- ✓ Zaangażowanie w samorządność nie przekłada się pozytywnie na zaangażowanie również w inne aktywności organizowane przez szkołę.
- ✓ Uczennice gimnazjów, pomimo mniejszej ilości deklarowanego czasu wolnego chętniej i częściej uczestniczą w zajęciach dodatkowych poza szkołą.

### **REKOMENDACJE**

- ❖ Badanie wskazuje na większą konieczność promowania samej idei Samorządowej Ligi Mistrzów wśród młodzieży krakowskiej
- ❖ Obecna forma nagrody jest dla młodzieży biorącej udział w Samorządowej Lidze Mistrzów atrakcyjna i motywująca. Dodanie jednak kolejnych jej wariantów jak, konkretna suma pieniędzy dla samorządu z możliwością wydania ich na wyjazd lub kolejne akcje organizacji, mogło by wpłynąć pozytywnie na ilość osób biorących udział w Samorządowej Lidze Mistrzów

## CEL BADANIA

Celem badania była ewaluacja programu **Samorządowa Liga Mistrzów** będącego częścią szerszego projektu aktywizującego młodzież pod nazwą **Młody Kraków**. Niniejszy projekt zrealizowany został przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego we współpracy z Urzędem Miasta Krakowa.

W programie **Samorządowa Liga Mistrzów** brały udział samorządy uczniowskie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z Krakowa, które wyraziły chęć udziału i samodzielnie zgłosiły się do rywalizacji. Każda ze szkół mogła zaprezentować swoje działania oraz pochwalić się zorganizowanymi wydarzeniami, które angażowały i edukowały wszystkich uczniów. Specjalnie powołana w tym celu komisja przyznawała punkty, a następnie szkoły, które uplasowały się w czołówce rankingu, otrzymywały wyróżnienie.

Samorządy biorące udział w Samorządowej Lidze Mistrzów, oprócz otrzymanej nagrody za najlepsze osiągnięcia, miały okazję wymieniać się wiedzą i doświadczeniami z zakresu pracy na rzecz społeczności uczniowskiej oraz zintegrować się w szerszej wspólnocie młodych i aktywnych społecznie osób.

**Celem badania ewaluacyjnego było przede wszystkim sprawdzenie czy program Samorządowa Liga Mistrzów przyniósł oczekiwane rezultaty, takie jak wspieranie działalności samorządowej, kreowanie oraz wzmacnianie postaw prospołecznych i obywatelskich wśród młodzieży.** Założono także, iż należy porównać szkoły biorące udział w Samorządowej Lidze Mistrzów do tych, które nie wyraziły chęci udziału w projekcie, by sprawdzić czy istnieje między nimi różnica, wynikająca z wdrożenia programu. Kolejną kwestią było wskazanie, w jakim stopniu pomógł on wykształtować i wzmocnić postawy nastawione na odpowiedzialność za środowisko rówieśnicze i lokalną wspólnotę poprzez pracę na rzecz jej dobra. Badanie nastawione było na ogólną weryfikację poziomu samorządności w szkołach gimnazjalnych oraz zbadanie poziomu zaufania wśród uczniów do różnych podmiotów oraz poziomu ich zaangażowania w sprawy wykraczające poza życie szkolne.

Wyniki ewaluacji posłużą jako wytyczne w poprawie diagnostyki problemu aktywności prospołecznej wśród uczniów oraz wesprą Urząd Miasta w podejmowaniu dalszych decyzji dotyczących samorządów szkolnych.

## TECHNIKA BADAWCZA

Z perspektywy założonego celu badawczego została wybrana technika badawcza – **wywiad wspomagany komputerowo przy pomocy strony internetowej** – CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview). Wybór metody badawczej uzasadniony był chęcią zgromadzenia możliwie największej liczby informacji w sposób nieobciążony wysokimi kosztami, w sposób sprawny oraz obarczony niewielkim ryzykiem błędu popełnionego przez ankietera. Takie rozwiązanie umożliwiło również zebranie danych z wielu obszarów, uzyskując tym samym niezbędne informacje, które posłużyły do otrzymania możliwie szerokiego obrazu podejmowanego problemu badawczego.

Wywiad wspomagany komputerowo (CAWI) został zrealizowany na terenie szkół wylosowanych do badania. Podczas pomiaru uczniowie poproszeni zostali o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej, trwającej ok. 30 minut. Każdy uczeń dysponował własnym stanowiskiem komputerowym, pod stałym nadzorem osoby posiadającej uprawnienia pedagogiczne i informatyczne.

**Kwestionariusz składał się z sześciu bloków tematycznych.** Pierwsze dwa bloki – „Zaangażowanie w samorządność” i „Samorządność w szkołach” – dotyczyły wiedzy ucznia na temat szkolnego samorządu działającego w jego szkole oraz tego jakie, w opinii ucznia, są zadania samorządu. W części trzeciej „Samorządność poza szkołą” pojawiły się pytania o pozaszkolną działalność ucznia w ramach wolontariatu na rzecz większej wspólnoty. Blok czwarty „Samorządowa Liga Mistrzów” w całości dotyczył wiedzy ucznia na temat zaangażowania jego szkoły w program podlegający ewaluacji (pod warunkiem, że szkoła była nim objęta). „Zaufanie” – część piąta miała na celu uzyskanie informacji odnośnie do poziomu zaufania do osób, instytucji oraz organizacji. W tym miejscu proszono również ucznia o określenie, co ma dla niego w życiu największą wartość, z czym czuje się najbardziej związany oraz ile swojego czasu poświęca na wykonywanie różnych czynności w ciągu dnia. Blok ostatni to metryczka, w której badani mieli podać podstawowe dane o sobie i swojej sytuacji rodzinnej.

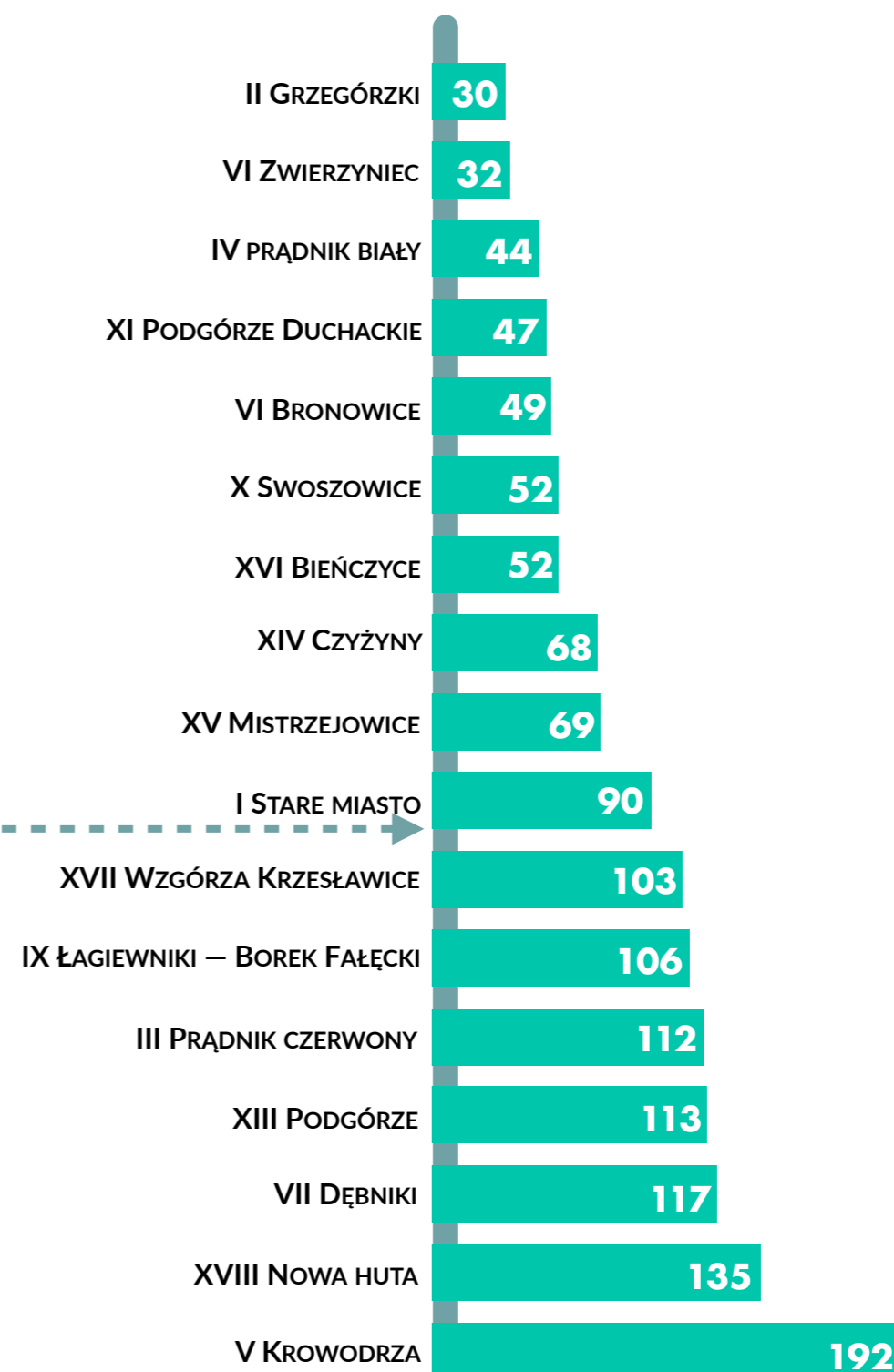
# BADANA PRÓBA

Z uwagi na podejmowany problem badawczy i chęć porównania szkół biorących udział w Samorządowej Lidze Mistrzów oraz tych, które nie wyraziły woli uczestnictwa w programie, zastosowano dwa rodzaje doboru próby: **celowy** (nieprobabilistyczny) oraz **losowy** (probabilistyczny). W pierwszym przypadku (doborze celowym) o trafieniu do próby decydował badacz – w poniższym badaniu warunkiem trafienia do próby było uczestnictwo w programie Samorządowa Liga Mistrzów. W drugim rodzaju losowania (doborze losowym) szansa na znalezienia się w próbie była jednakowa dla wszystkich szkół i nie zależała od decyzji badacza.

W pierwszej kolejności sporządzono bazę wszystkich gimnazjów czynnie działających na terenie Krakowa z podziałem na dzielnice, z wyłączeniem gimnazjów specjalnych, przeznaczonych dla uczniów z niepełnosprawnością (w tym umysłową). Do próby, która następnie poddana została badaniu, włączono wszystkie szkoły gimnazjalne objęte programem Samorządowej Ligii Mistrzów stosując tym samym dobór celowy. Następnie, w sposób losowy do próby trafiło po jednym gimnazjum z każdej dzielnicy, które nie brało udziału w Samorządowej Lidze Mistrzów.

Dobór próby założony w badaniu miał na celu realizację ankiet z podobną liczbą uczniów oraz uczennic we wszystkich dzielnicach Krakowa. Jedyną częścią Krakowa, w której nie udało się przeprowadzić badania była Dzielnica XII Bieżanów - Prokocim. Należy mieć na uwadze fakt, iż badanie było realizowane w trakcie rekolacji, zielonych szkół oraz egzaminów gimnazjalnych, dlatego można zaobserwować różnicę w rozkładzie odpowiedzi.

LICZBA UCZNIÓW A DZIELNICA KRAKOWA (N=1411)



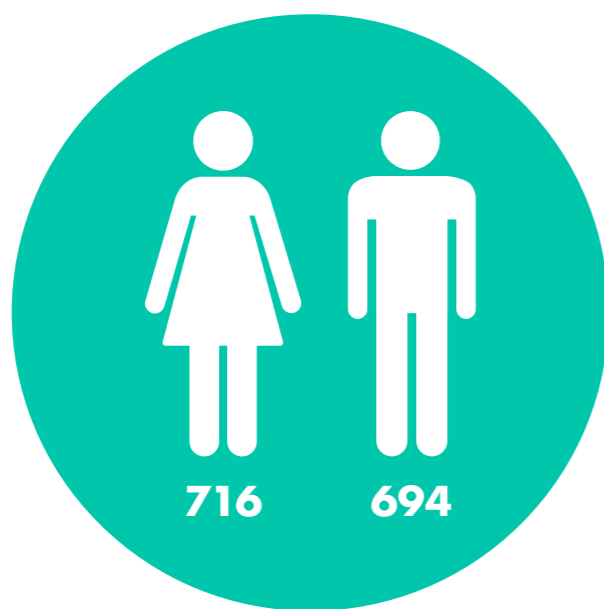


LICZBA UCZNIÓW W PODZIALE NA KLASY (N=1411)



Liczba osób we wszystkich trzech klasach rozkłada się podobnie. Najmniejsza reprezentacja gimnazjalistów z 3 klasy może wynikać z faktu przeprowadzania badania w trakcie trwania egzaminów gimnazjalnych.

PŁEĆ (N=1411)



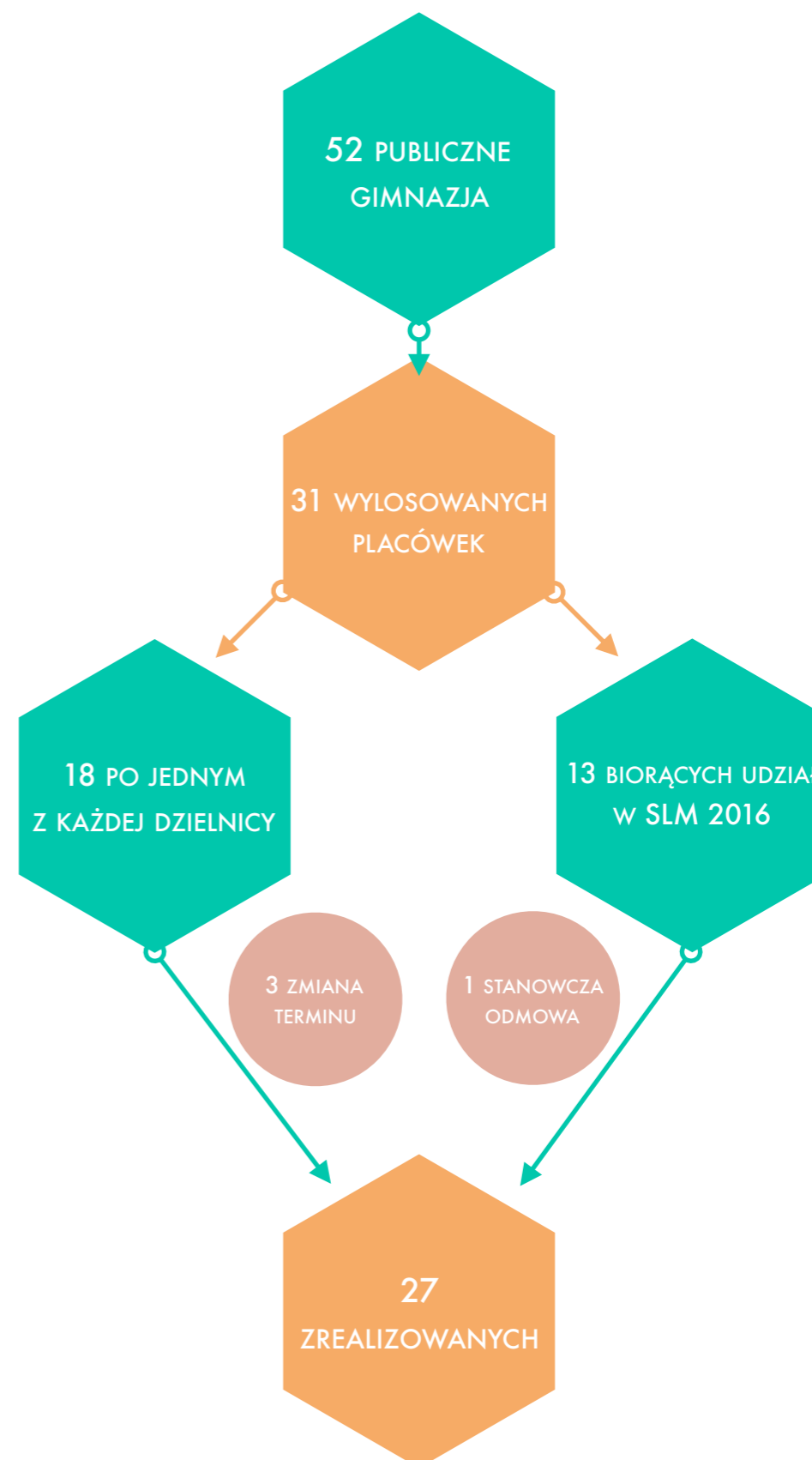
Rozkład respondentów ze względu na płeć jest podobny.

# PRZEBIEG BADANIA

Badanie było realizowane przez **zespół studentek i studentów Instytutu Socjologii UJ we współpracy z Wydziałem Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa**, pod nadzorem merytorycznym prowadzących kurs „Ewaluacja w praktyce: ocena programu Urzędu Miasta Krakowa „Samorządowa Liga Mistrzów” (obóz badawczy)”. Każda członkini i członek zespołu miał za zadanie wziąć odpowiedzialność za dwa wybrane gimnazja: nawiązać kontakt (osobisty lub telefoniczny) ze szkołą, przekazać informacje o badaniu, ustalić termin, ewentualnie dostać potrzebne materiały, odpowiedzieć na wszelkie pytania nauczycieli oraz dopilnować, aby badanie było przeprowadzone w odpowiednim przedziale czasowym. Kontakt studentów poprzedziło rozesłanie przez UMK 14 marca maila do wszystkich szkół z informacją o badaniu i zachętą do uczestnictwa w nim.

Członkowie zespołu opracowali scenariusz rozmowy z dyrekcją szkoły oraz film instruktażowy dla nauczycieli. Zespół badawczy spotykał się co tydzień i omawiał bieżące kwestie związane z realizacją badania. Ponadto koordynatorka badania za pośrednictwem portalu społecznościowego informowała o bieżących postępach w pracach nad projektem i przypominała o terminach realizacji poszczególnych części badania.

Badanie trwało od 14 marca do 28 kwietnia 2017 roku. Łącznie zebrano 1414 ankiet z 27 na 31 wylosowanych szkół. 3 szkoły deklarowały chęć udziału w badaniu jednak w innym terminie, a 1 stanowczo odmówiła.



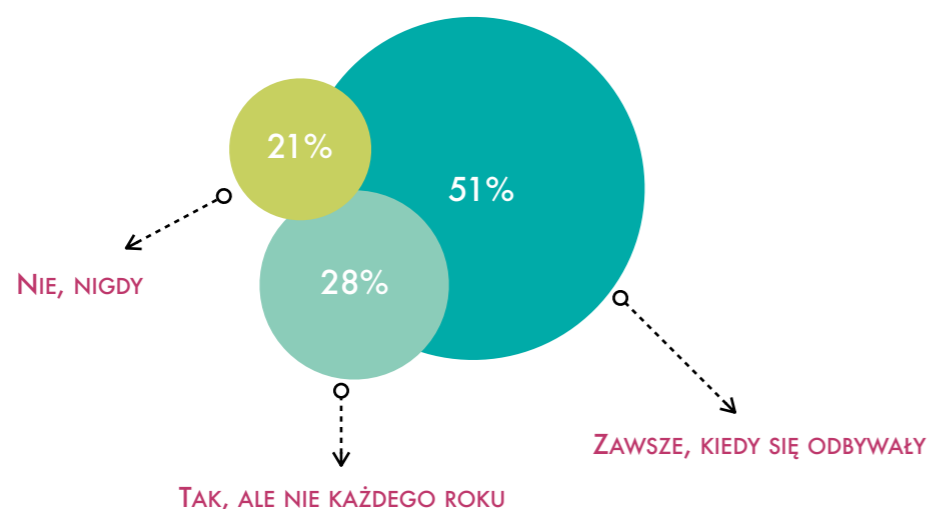
# ZAANGAŻOWANIE W SAMORZĄDNOŚĆ

Zbiorowość uczniowska tworzy w szkole swego rodzaju mikrospołeczeństwo. Demokracja zakłada, że każdy obywatel, a w tym przypadku uczeń, powinien mieć wpływ na organizację i podejmowane decyzje w swojej małej społeczności. Z założenia samorząd uczniowski współtworzą wszyscy uczniowie, którzy wybierają swoich przedstawicieli w wyborach samorządowych. Takie rozwiązania mają uczyć młodzież postaw obywatelskich, poczucia odpowiedzialności za swoją wspólnotę szkolną oraz dbania o wspólne dobro.

W zrealizowanym badaniu poziom samorządności uczniowskiej sprawdzany był według kilku aspektów: głosowania w wyborach do samorządu szkolnego, przynależności do samorządu klasowego oraz samorządu szkolnego, sposobów angażowania się w działalność samorządu szkolnego oraz uczniowskich propozycji dotyczących przykładowych działań samorządu szkolnego.

## Głosowanie w wyborach samorządu szkolnego (N=1413)

Czy głosowałeś/aś w wyborach do samorządu szkolnego?



Połowa uczniów (51%) brała czynny udział w wyborach do samorządu szkolnego zawsze wtedy, kiedy się one odbywały. Około jednej trzeciej wszystkich przebadanych gimnazjalistów angażowało się w głosowanie sporadycznie i nieregularnie. Jedyne 21% uczniów nigdy nie brało udziału w wyborach szkolnych.

Aktywność w samorządach w największym stopniu różnicowała płeć oraz klasa szkolna. Pozostałe czynniki, tj.: udział szkoły w Samorządowej Lidze Mistrzów, dzielnica miasta oraz wykształcenie rodziców nie wpływały istotnie na stopień zaangażowania uczniów w samorządność.

## Przynależność do samorządu klasowego i szkolnego w podziale na płeć i klasę szkolną (N=1413)

		Czy należysz do samorządu klasowego?			Czy należysz do samorządu szkolnego?		
		Tak	Nie	Nie, ale chciałbym/ałabym	Tak	Nie	Nie, ale chciałbym/ałabym
Płeć	Jestem dziewczyną	16%	73%	11%	11%	81%	8%
	Jestem chłopakiem	24%	77%	9%	9%	85%	6%
Klasa	1	13%	75%	12%	5%	87%	8%
	2	17%	74%	9%	13%	81%	6%
	3	14%	77%	9%	12%	80%	8%

Więcej uczennic niż uczniów należy do struktur władzy szkolnej, a także deklaruje, że chciałoby kiedyś należeć do samorządu. Warto podkreślić, że krakowscy gimnazjaliści bez względu na płeć w mniejszym stopniu są zainteresowani byciem członkiem i członkinią samorządu szkolnego niż samorządu klasowego (7% do 10%).

Najliczniejszą przynależność do samorządu zarówno klasowego, jak i szkolnego deklarują uczniowie klas drugich. Najmniej chętni do współtworzenia struktur władzy w szkole są gimnazjaliści z klasy pierwszej. Można jednak zauważyć kształtującą się wśród tej grupy uczniów ciekawą zależność – „pierwszaki” częściej niż inni uczniowie deklarują, że chcieliby kiedyś być członkiem samorządu klasowego. W przypadku samorządu szkolnego zależność ta nie została zaobserwowana.

Istnieją różnice w stopniu zaangażowania gimnazjalistów w samorządność uczniowską na poziomie klasy i szkoły. Po pierwsze, najliczniejszą przynależność do samorządu zarówno klasowego, jak i szkolnego deklarują uczniowie klas drugich. Po drugie, więcej uczniów jest zainteresowanych należeniem do samorządu klasowego niż szkolnego, z wyraźną przewagą uczniów klas pierwszych.

Kolejnym weryfikowanym w badaniu założeniem było kształtowanie umiejętności zespołowego działania i rozwijania demokratycznych form współzycia uczniów w ramach aktywności animowanych przez samorząd szkolny. Wyniki analizy stopnia zaangażowania uczniów i uczennic w przeszłe i obecne działania samorządu nie są optymistyczne.

### W jaki sposób angażujesz się lub dotychczas angażowałeś/łaś się w działania samorządu szkolnego? (N=1413)

Na ile zgadzasz się ze stwierdzeniami dotyczącymi samorządu w twojej szkole	%
Wspomagam organizację imprez oraz uroczystości szkolnych	25
Organizuję/pomagam organizować dodatkowe akcje kulturowe, charytatywne i świąteczne	17
Uczestniczę w akcjach organizowanych przez samorząd	38
Aktywnie działam w rozwoju gazetki szkolnej	9
Tworzę i rozwijam koło zainteresowań oraz inne sekcje	5
Pomagam organizować uczniów do wykonywania niezbędnych prac na rzecz szkoły	9
Inne (Jakie?)	7
Nigdy nie angażowałem/łam się a działania samorządu szkolnego	44

Gimnazjaliści zostali poproszeni o wskazanie wszystkich możliwych form swojego zaangażowania w działalność samorządu szkolnego. Niektóre sposoby aktywowania się w samorządność uczniowską mogły być wskazywane kilkakrotnie. 44% wszystkich uczniów gimnazjów nigdy nie angażowało się w żadną działalność samorządu szkolnego. Pozostali angażowali się na różne sposoby, przez co można i ich zaklasyfikować do kilku grup.

Aktywni działacze na rzecz samorządu szkolnego stanowili ogółem 31%. Do tej grupy zalicza się uczniów i uczennice organizujących akcje kulturowe, charytatywne oraz świąteczne, uczniów przygotowujących gazetki szkolne, a także tworzących i rozwijających koła zainteresowań. Kolejna grupa to „pomocnicy” (34%) – gimnazjaliści wspomagający organizację wydarzeń szkolnych i pomagający organizować uczniów do pracy na rzecz szkoły. Najwięcej uczniów wśród wykazujących jakąkolwiek aktywność w szkole, wskazywało, że są po prostu „uczestnikami” akcji zorganizowanych przez samorząd szkolny.

## INNE SPOSOBY ANGAŻOWANIA SIĘ UCZNIÓW W DZIAŁANIA SAMORZĄDU SZKOLNEGO

### ZAANGAŻOWANIE W DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNĄ

udział w przedstawieniach,  
obsługa imprez i dyskotek  
szkolnych (DJ, fotograf),  
członkostwo w sekcji  
dziennikarskiej,  
przynależność do chóru  
szkolnego

#### DEKORACJA SZKOŁY

przygotowywanie plakatów,  
dekorowanie sal,  
Przygotowywanie gazetek

#### POMOC PRZY ORGANIZACJI CATERINGU

pieczenie ciast i ciasteczek,  
zamówienie cateringu w  
restauracji

#### WOLONTARIAT I AKCJE CHARYTATYWNE

wolontariat w instytucjach  
charytatywnych (Caritas,  
WOŚP), aktywny udział w  
akcjach proekologicznych  
(zbieranie makulatury,  
nakrętek, baterii)

#### AKTYWNA DZIAŁALNOŚĆ W STRUKTURACH WŁADZY SZKOLNEJ

bycie przewodniczącym klasy, szkoły,  
bycie członkiem samorządu  
klasowego, szkolnego

#### INNE NIEWYMIENIONE

Pośród innych, niewymienionych sposobów zaangażowania się w działania samorządu szkolnego, uczniowie wskazywali przede wszystkim działalność artystyczną oraz zajmowanie się dekoracją szkoły.

Równie często gimnazjaliści z Krakowa odpowiadali, że działają w wolontariacie i biorą udział w akcjach charytatywnych organizowanych w szkole. Przez „zaangażowanie w działalność samorządu szkolnego” młodzi ludzie rozumieli także uczestnictwo w strukturze władzy szkolnej.

Na potrzebę rozwoju zakresu działań aktualnie oferowanych przez samorząd szkolny wskazują odpowiedzi uczniów na pytanie kwestionariuszowe: co według gimnazjalistów powinien robić ich samorząd szkolny?

## CO POWINIEN ROBIĆ TWÓJ SAMORZĄD SZKOLNY?

### PRAKTYCZNIE DZIAŁAĆ

- ✓ Wyremontować schody, łazienki
- ✓ Zakupić komputery, założyć darmowe Wi-Fi
- ✓ Stworzyć sklepik szkolny
- ✓ Dbać o czystość i higienę w szkole
- ✓ Dbać o wizualność i upiększenie szkoły (gazetki szkolne)
- ✓ Pilnować porządku i organizacji w szkole

### POMAGAĆ

- ✓ Pomagać słabszym
- ✓ Wspierać, bronić uczniów
- ✓ Dbać o bezpieczeństwo i potrzeby uczniów
- ✓ Troszczyć się o przestrzeganie praw ucznia i statutu szkoły
- ✓ Pomagać w nauce
- ✓ Rozwiązywać problemy

### ROZWIJAĆ SIĘ

- ✓ Więcej działać, udzielać się w szkole, pracować
- ✓ Poszerzyć swoją dotychczasową działalność
- ✓ Być bardziej pomysłowym, kreatywnym, zorganizowanym
- ✓ Aktywnie angażować się w życie szkoły

### MOTYWOWAĆ

- ✓ Motywować uczniów do nauki
- ✓ Aktywnie angażować się w życie szkoły

## 1 ORGANIZOWAĆ

- ✓ Dyskoteki, imprezy, festiwale, pikniki, rozrywkę
- ✓ Akcje charytatywne
- ✓ Wydarzenia kulturalne, przedstawienia, apele
- ✓ Turnieje, zawody sportowe
- ✓ Konkursy
- ✓ Dni tematyczne
- ✓ Nowe koła zainteresowań
- ✓ Ciekawe zajęcia tematyczne
- ✓ Zaplecze gastronomiczne
- ✓ Aktywnie czas na przerwach, puszczać muzykę
- ✓ Więcej dni wolnych, mniej lekcji

## 2

## 3 RZĄDZIĆ/REPREZENTOWAĆ

- ✓ Decydować o szkole
- ✓ Dobrze ją reprezentować, promować
- ✓ Mieć władzę i realny wpływ na funkcjonowanie szkoły
- ✓ Dbać o dobre imię szkoły
- ✓ Dbać o interesy uczniów i szkoły

## 4

## 5 KOMUNIKOWAĆ SIĘ/INTEGROWAĆ

- ✓ Kontaktować się z uczniami i nauczycielami
- ✓ Rozmawiać, prowadzić dialog z uczniami i nauczycielami
- ✓ Integrować uczniów i klasy
- ✓ Dbać o dobrą atmosferę w szkole i samopoczucie uczniów
- ✓ Być otwartym na propozycje
- ✓ Brać pod uwagę pomysły, sugestie uczniów i nauczycieli
- ✓ Pytać o opinie/zdanie innych

## 6

## 7 INFORMOWAĆ

- ✓ Informować uczniów o ważnych wydarzeniach z życia szkoły
- ✓ Promować akcje samorządu szkolnego

## 8

## 9 DAWAĆ PRZYKŁAD/WZÓR

- ✓ Dawać dobry przykład uczniom
- ✓ Być wzorem do naśladowania dla uczniów
- ✓ Dobrze się uczyć i zachowywać
- ✓ Być koleżeńskim, przyjacielskim, życzliwym dla innych uczniów

Uczniowie i uczennice w największym stopniu wskazywali funkcję organizacyjną samorządów szkolnych. Samorząd w ich mniemaniu powinien przede wszystkim skupiać się na organizacji imprez, wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych oraz wyjazdów i wycieczek szkolnych. Gimnazjaliści w odpowiedziach sugerują, aby w ich szkołach czas zajęć pozalekcyjnych został urozmaicony, czy dobrze zagospodarowany.

Samorząd według uczniów to również struktura uczniowskiej władzy nad szkołą, która musi godnie reprezentować zarówno interesy uczniów, jak i dbać o dobre imię szkoły. Mocno podkreślają także funkcję pomocową samorządu. Dobry samorząd szkolny powinien wspierać, bronić, rozwiązywać problemy uczniów i dbać o ich bezpieczeństwo. Wiąże się z tym również kolejny aspekt działalności samorządów – komunikacja oraz integracja. Członkowie samorządów według krakowskich gimnazjalistów powinni prowadzić partnerski dialog z uczniami i nauczycielami. Wskazane jest, by działalność samorządów była wynikiem konsultacji pomiędzy uczniami, tak aby każdy miał możliwość wyrażania własnego zdania na temat działań samorządów szkolnych i móc na nie realnie wpływać. Ponadto członkowie samorządów powinni dawać dobry przykład i być wzorem do naśladowania.

Wskazane przez uczniów oczekiwania względem samorządu szkolnego rozszerzają aktualne funkcje pełnione przez samorząd. Uczniowie kładą duży nacisk na rozwój samorządu. Gimnazjaliści spodziewają się od członków samorządu nowych pomysłów, większego zaangażowania i kreatywności. Świadczy to, że uczniowie przywiązują dużą wagę do struktur samorządowych szkoły i wierzą, że samorząd szkolny ma duży wpływ na to, co dzieje się na terenie szkoły.

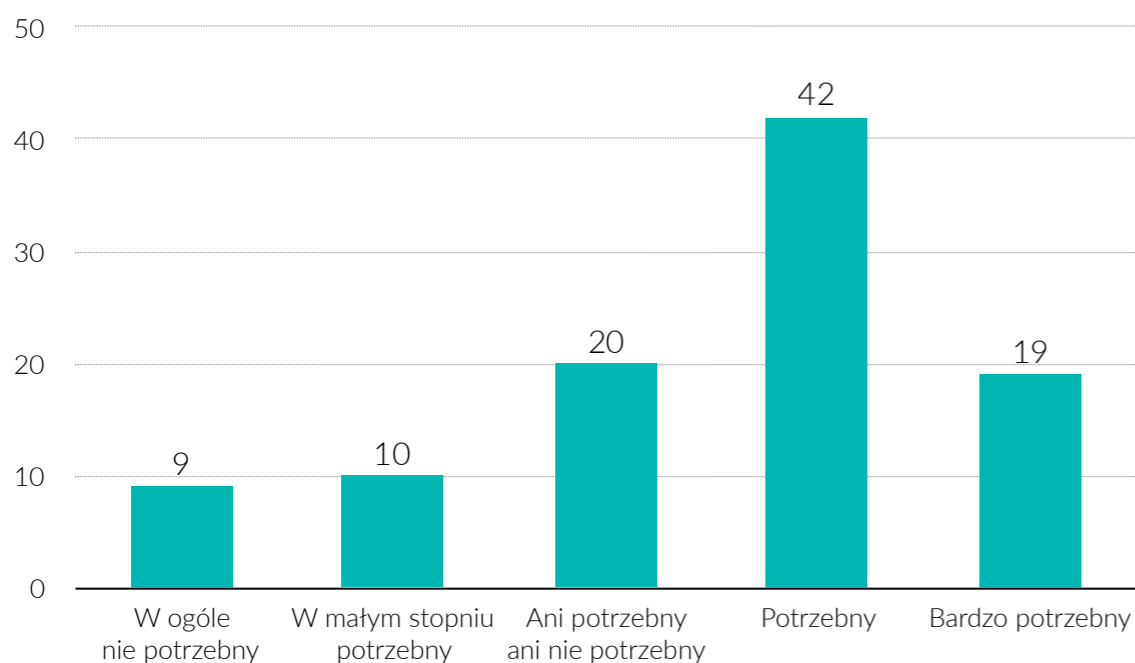
# SAMORZĄDNOŚĆ W SZKOŁACH

Fundamentem społeczeństwa obywatelskiego jest świadomość i praktyki obywatelskie, które szkoła powinna budzić w młodych ludziach oraz motywować ich do poznawania potrzeb najbliższego otoczenia. Do realizacji tego zadania został stworzony samorząd uczniowski, organ władzy szkolnej będący pierwszą formą zetknięcia się ucznia z ideą współdziałania w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Zgodnie z logiką, im lepsza jakości pracy samorządu szkolnego, tym lepsze przygotowanie obywatelskie uczniów i uczennic. Założenie to zostało sprawdzone w badaniu poprzez uczniowską, subiektywną ocenę funkcjonowania samorządu dokonaną na kilku wymiarach: przydatności samorządu szkolnego, świadomości składu samorządu szkolnego (znajomości imienia lub pseudonimu przewodniczącego), zorientowania w działaniach SU (poprzez wymienienie trzech spontanicznych akcji zorganizowanych przez samorząd), oceny samorządności oraz oceny przykładowych działań samorządu szkolnego.

## Wymiar oceny: przydatność samorządu szkolnego – ocena pozytywna

### Ocena przydatności samorządu szkolnego (N=1413)

Jak bardzo samorząd uczniowski jest potrzebny w Twojej szkole?

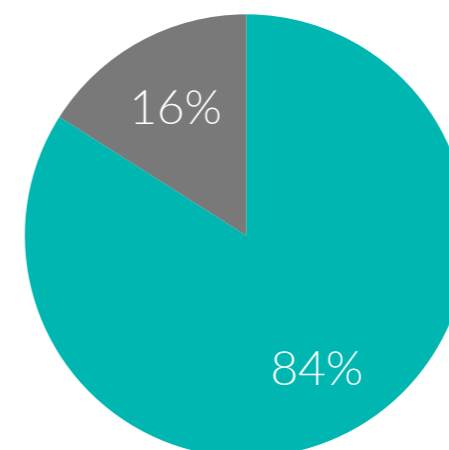


Uczniowie i uczennice krakowskich szkół gimnazjalnych pozytywnie oceniają potrzebę funkcjonowania samorządu szkolnego. Znaczna część uczniów – 61% uważa, że samorząd uczniowski jest potrzebny. Tylko 9% z nich jest przeciwnego zdania.

## Wymiar oceny: świadomość na temat składu samorządu szkolnego – ocena pozytywna

### Funkcja przewodniczącego szkoły (N=1413)

Kto jest przewodniczącym szkoły?



Przeważająca większość uczniów (84%), posiada wiedzę na temat obecnego przewodniczącego samorządu uczniowskiego.

## Wymiar oceny: zorientowanie w działaniach samorządu szkolnego (poprzez wymienienie trzech spontanicznych akcji zorganizowanych przez samorząd)

Krakowscy gimnazjaliści w pierwszej kolejności wymieniali przeprowadzone akcje charytatywne organizowane przez samorząd szkolny. W ich pamięci zapisały się szkolne zbiórki czy różne formy biegów charytatywnych. Można zatem wnioskować, iż samorząd szkolny koncentruje swoje działania na włączaniu społeczności uczniowskiej w pomoc innym. O słuszności wyboru kierunku działań świadczy ich popularność.

Poza działalnością charytatywną, szkolne samorzady urozmaicały codzienne życie uczniów poprzez organizację dni i imprez tematycznych, konkursów czy wycieczek. Jak wynika z innych sposobów angażowania się w działalność samorządu szkolnego (przedstawione na kolejnej stronie), wymieniane przez uczniów samorzady gimnazjalne chętnie podejmowały różne inicjatywy szkolne, odznaczając się przy tym niezwykłą kreatywnością, co tylko zachęcało uczniów do czynnego udziału.



## Spontaniczne akcje zorganizowane przez samorząd

### AKCJE CHARYTATYWNE

- ✓ Bank żywności
- ✓ Biegi charytatywne
- ✓ Zbiórki pieniędzy
- ✓ Akcje na rzecz schronisk
- ✓ Akcje na rzecz hospicjum
- ✓ Akcje na rzecz dzieci przebywających w szpitalach
- ✓ Góra grosza
- ✓ Akcja na rzecz tolerancji
- ✓ Szlachetna Paczka
- ✓ Caritas
- ✓ WOŚP

### IMPREZY TEMATYCZNE

- ✓ Halloween
- ✓ Walentynki
- ✓ Gala Oskarów przedmiotowych
- ✓ Karnawał

### APEL

- ✓ Z okazji 11 listopada
- ✓ Z okazji Ustanowienia
- ✓ Konstytucji 3 Maja
- ✓ Z okazji Świąt Bożego
- ✓ Narodzenia
- ✓ Z okazji Świąt Wielkanocnych
- ✓ Z okazji Dnia Kobiet

### WYCIECZKI/WYJŚCIA

- ✓ Wycieczki do teatru
- ✓ Wycieczki zagraniczne
- ✓ Wyjazdy do stadniny
- ✓ Rajdy rowerowe
- ✓ Wyjście do kina
- ✓ Wyjście na kręgle

### POMOC NAUKOWA

- ✓ Udzielanie korepetycji

### KONKURSY

- ✓ Piosenki anglojęzycznej
- ✓ Super klasa
- ✓ Najlepszy kabaret wiosenny
- ✓ Kulinarne
- ✓ Literackie
- ✓ Fotograficzne

### DNI TEMATYCZNE

- ✓ Dzień bez telefonów
- ✓ Dzień kolorów
- ✓ Dni fryzur
- ✓ Dzień Krakusa
- ✓ Dzień ciasteczkowy
- ✓ Dni autyzmu
- ✓ Dzień sportu
- ✓ Dzień języka ojczystego
- ✓ Dzień liczby Pi
- ✓ Dzień życzliwości
- ✓ Dzień kolorów
- ✓ Dzień ziemi
- ✓ Dzień piżamy

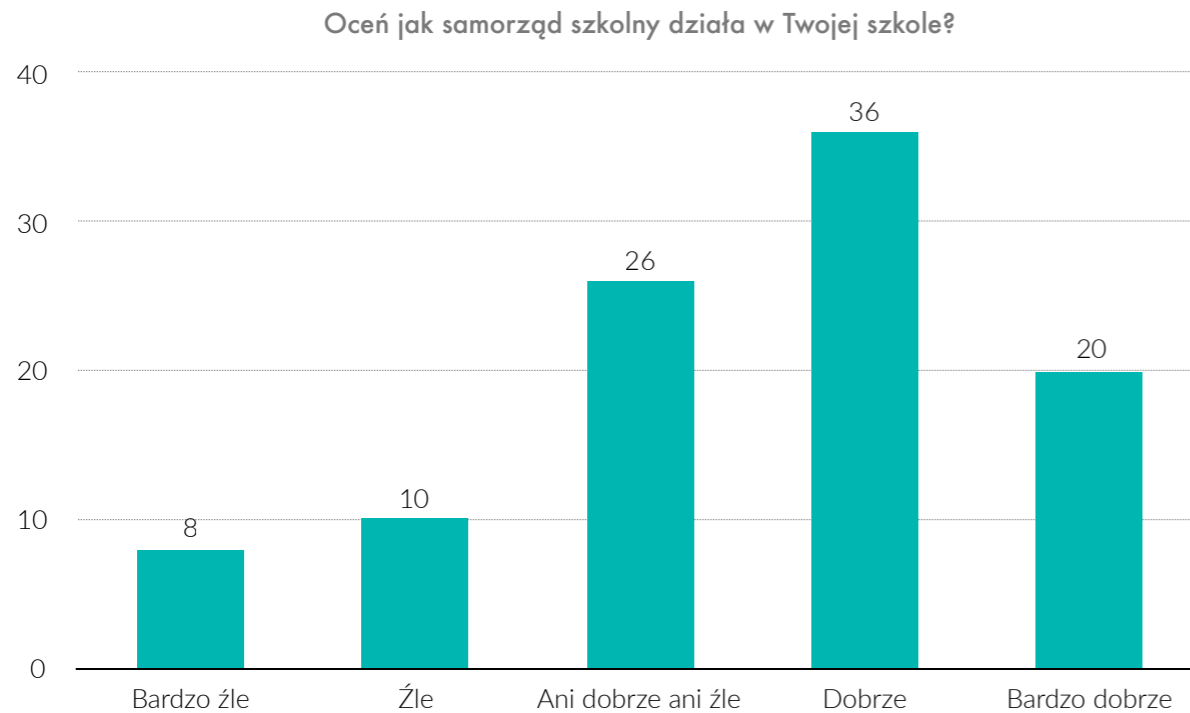
### ZBIÓRKI

- ✓ Makulatury
- ✓ Żywności
- ✓ Baterii
- ✓ Zakrętek

Uczniowie i uczennice szkół gimnazjalnych w pierwszej kolejności wymieniali przeprowadzone akcje charytatywne, organizowane przez samorząd szkolny. Chętnie uczestniczyli w zbiórkach czy różnorodnych biegach charytatywnych. Można zatem wnioskować, iż młodzi chętnie włączają się w pomoc na rzecz innych. Warto dodać, że w szkołach samorządy organizowały również dni oraz imprezy tematyczne, apele, konkursy, różnego rodzaju zbiórki. Jak wynika z danych, samorządy gimnazjalne chętnie podejmowały różne inicjatywy szkolne odznaczając się przy tym niezwykłą kreatywnością, co tylko zachęcało uczniów do czynnego udziału.

## Ocena działań

### Ocena działań samorządu szkolnego (N=1413)



Na pytanie dotyczące oceny działalności samorządu uczniowskiego w szkołach, ponad połowa gimnazjalistów oceniła pozytywnie jego działania — 56%. Co czwarty badany gimnazjalista i gimnazjalistka, nie potrafili dokonać oceny działalności samorządu w swojej szkole natomiast 18% oceniło negatywnie działania samorządu szkolnego.

Kolejnym aspektem dotyczącym samorządności krakowskich gimnazjalistów było uzyskanie odpowiedzi odnośnie do oceny poszczególnych poziomów działalności samorządu szkolnego w swojej szkole.

Stwierdzenia zostały oceniane przez uczniów za pomocą następującej skali:

- ▶ 1. Zdecydowanie się nie zgadzam
- ▶ 2. Raczej się nie zgadzam się
- ▶ 3. Ani tak ani nie
- ▶ 4. Raczej się zgadzam
- ▶ 5. Zdecydowanie zgadzam

## Zadania samorządu szkolnego, średnie na skali 1-5(N=1413)

Na ile zgadzasz się ze stwierdzeniami dotyczącymi samorządu w twojej szkole	Średnia
Reprezentuje wszystkich uczniów i uczennice	3,41
Realizuje potrzebne działania w mojej szkole	3,38
Stara się zaangażować w swoje działania także uczniów/uczennice, które do niego nie należą	3,33
Ma realny wpływ na funkcjonowanie szkoły	3,31
Wiem, że mogę liczyć na pomoc samorządu uczniowskiego	2,95
Wiem, jakie są aktualne działania samorządu	2,86
Mogę wpływać na działalność samorządu uczniowskiego w mojej szkole	2,77

Wartości średniej wskazują, że uczniowie i uczennice szkół gimnazjalnych przeważnie oceniają zadania samorządu szkolnego jako „ani dobre ani złe”. Najczęściej uczniowie zgadzają się z twierdzeniem, iż samorząd szkolny reprezentuje wszystkich uczniów. Najmniej zgadzają się z faktem, że mogą mieć rzeczywisty wpływ na zmianę działalności samorządu szkolnego.

## Przydatność a ogólna ocena działań

Poniżej sprawdzono, w jaki sposób ocena samorządu przez uczniów, wpływa na ich opinię dotyczącą przydatności samorządu w szkole.

### Ocena przydatności samorządu szkolnego w szkołach a ogólna ocena działań samorządu (N=1413)

		Oceń samorząd				
		bardzo źle	źle	ani dobrze ani źle	dobrze	bardzo dobrze
Jak bardzo samorząd jest potrzebny w Twojej szkole?	w ogóle mi nie potrzebny	50%	13%	21%	7%	8%
	w małym stopniu potrzebny	9%	37%	35%	17%	2%
	ani potrzebny ani, nie potrzebny	4%	10%	53%	26%	7%
	potrzebny	2%	6%	20%	57%	15%
	bardzo potrzebny	4%	3%	8%	26%	60%

Warto zauważyć, że ocena działania samorządu uczniowskiego jest skorelowana z opinią uczniów, dotyczącą potrzeby posiadania samorządu szkolnego w swojej szkole. Uczniowie, którzy negatywnie oceniają działania samorządu uczniowskiego jednocześnie uważają, że jest on niepotrzebny. Natomiast Ci, którzy pozytywnie odnoszą się do działań samorządu szkolnego częściej uważają, że jego działalność jest potrzebna.

# SAMORZĄDNOŚĆ POZA SZKOŁĄ

W badaniu nad samorządnością zapytano także o dodatkowe formy zaangażowania na rzecz społeczeństwa, takie jak nieodpłatna praca na rzecz jakiejś wspólnoty, członkostwo w organizacjach pozarządowych, wolontariat oraz udział w akcjach pozaszkolnych.

## Praca na rzecz społeczności

**Dobrowolna i nieodpłatna praca na rzecz środowiska, kościoła osiedla, miasta i potrzebujących według poszczególnych klas gimnazjalnych (N=1413)**

		Czy zdarzyło Ci się dobrowolnie brać udział w pracy na rzecz różnych środowisk?			
		Tak, wiele razy	Tak, raz	W ogóle mi się nie zdarzyło	Trudno powiedzieć
Klasa	1	28%	32%	40%	35%
	2	36%	40%	30%	38%
	3	36%	28%	30%	27%
Ogółem		100%	100%	100%	100%

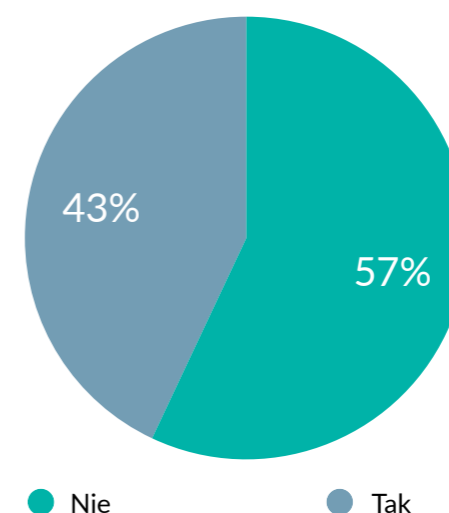
Można zauważyć, że 60% uczniów i uczennic klas pierwszych dobrowolnie i nieodpłatnie pracowało w 2016 roku na rzecz środowiska, kościoła, osiedla, miasta albo też na rzecz potrzebujących. Aż 76% uczniów z klasy drugiej i 64% trzeciej poświęcało swój czas na pracę na rzecz społeczeństwa. Można więc zauważyć wzrost dobrowolnie i nieodpłatnie świadczonej pracy na rzecz społeczeństwa przez gimnazjalistów.

Zdecydowana większość uczniów klas 1, 2, 3 nieodpłatnie i dobrowolnie brała udział w różnych akcjach oraz zbiórkach charytatywnych. Świadczy to o wysokiej aktywności pozaszkolnej młodzieży oraz ich chęci do pomocy.

## Przynależność do organizacji

**Deklarowana przynależności do organizacji, stowarzyszenia, klubu poza szkołą (N=1413)**

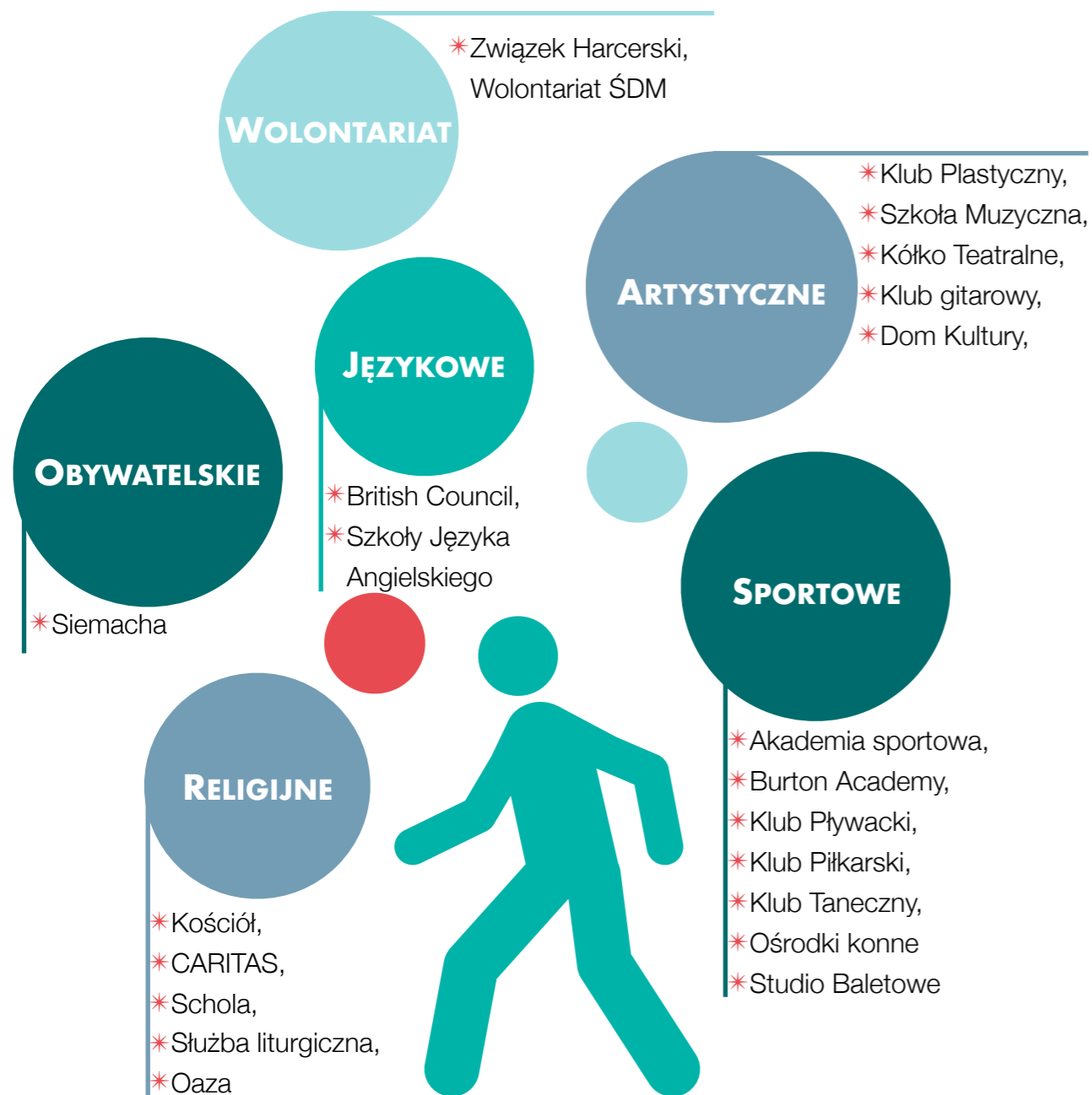
Czy jesteś członkiem/kinią organizacji, stowarzyszenia, klubu poza szkołą?



Brak swojej przynależności do stowarzyszenia, klubu poza szkołą deklaruje blisko 57% ankieterowanych gimnazjalistów z Krakowa. Zebrane dane pokazują, że blisko co drugi gimnazjalista jest zrzeszony poza szkołą w jakiejś organizacji, stowarzyszeniu czy klubie. Powodem braku przynależności do wymienionych grup poza szkołą może być fakt uczestnictwa w podobnych grupach w szkole.

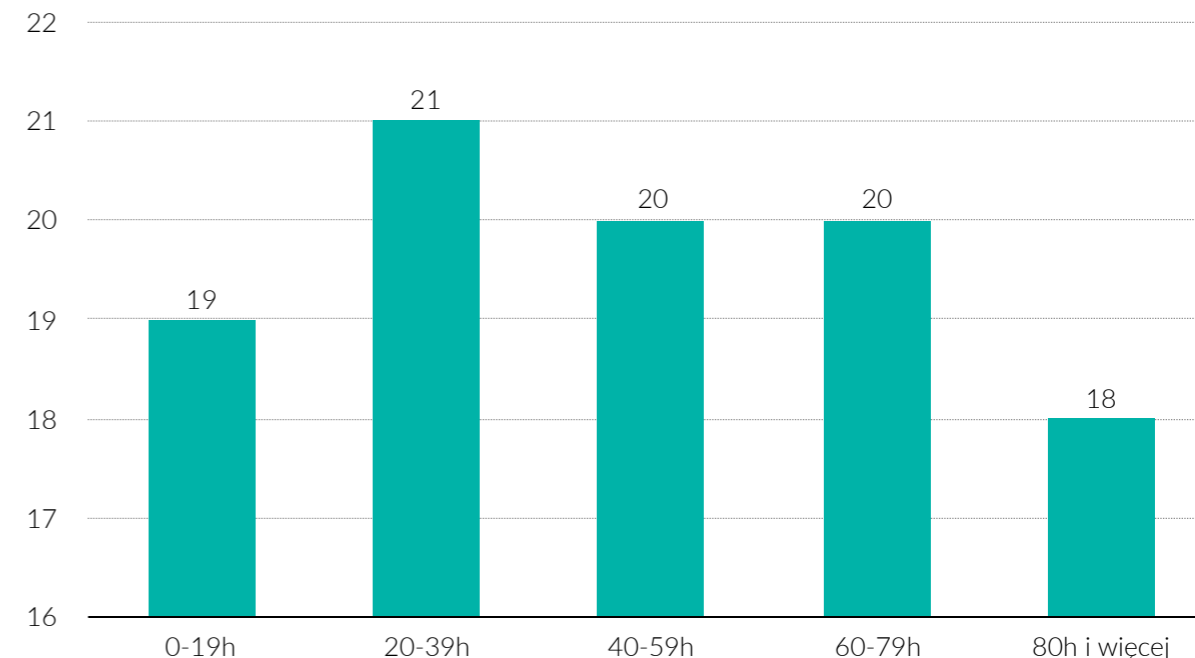
Spośród 43% badanych, którzy zadeklarowali przynależność do organizacji, stowarzyszenia, klubu ankieterowani wśród ich rodzajów wymieniali głównie stowarzyszenia sportowe, artystyczne, religijne, obywatelskie, wolontariat oraz językowe. Zdecydowana większość organizacji to kluby sportowe, przynależność do nich świadczy o wysokim poziomie aktywności fizycznej wśród młodzieży. Dominowały kluby piłki nożnej, siatkówki, pływania, jazdy konnej oraz sporty walki. Kolejnymi licznymi organizacjami były te związane z aktywnością artystyczną.

## Nazwa organizacji, koła, stowarzyszenia



## Ilość godzin uczestnictwa w organizacjach (N=981)

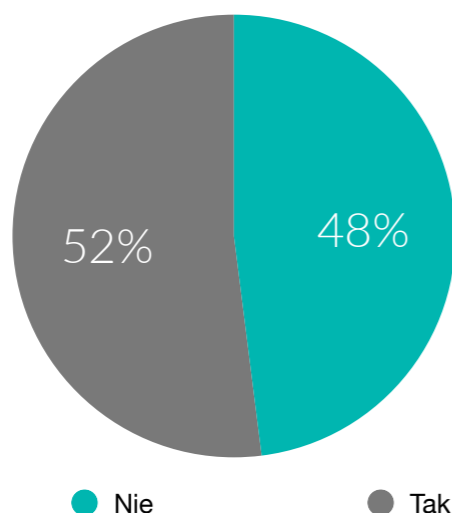
Ile średnio czasu w miesiącu poświęcasz na działania w organizacjach?



Odpowiedzi dotyczące ilości czasu poświęconego na działania w organizacjach, stowarzyszeniach i klubach kształtują się na podobnym poziomie. Najwięcej uczniów (21%) deklaruje pomiędzy 20, a 39 godzinami poświęconymi na działania pozaszkolne w ciągu miesiąca, kolejno 20% czas w kategoriach 40-59 oraz 60-79 godzin. Średnia ilość poświęconego czasu wyniosła 49 godzin. Wyniki tabeli świadczą o rozpiętości czasowej, jaką uczniowie spędzają na aktywnościach poza szkolnych, działając na rzecz klubów i pozostałych stowarzyszeń. Ilość czasu, jaką młodzież poświęca na zajęcia dodatkowe zależy od rodzaju organizacji, do której należą respondenci, ilości obowiązków, które wykonują w jej ramach oraz systematyczności uczęszczania do niej. Niektóre organizacje wymagają uczestnictwa w bardziej czasochłonnnych zajęciach, np. wyjazdy sportowe, nauka gry na instrumentach itd., są to czynności, które wymagają szczególnego zaangażowania także poza ramami organizacji.

## Działalność uczniów w wolontariacie (N=1413)

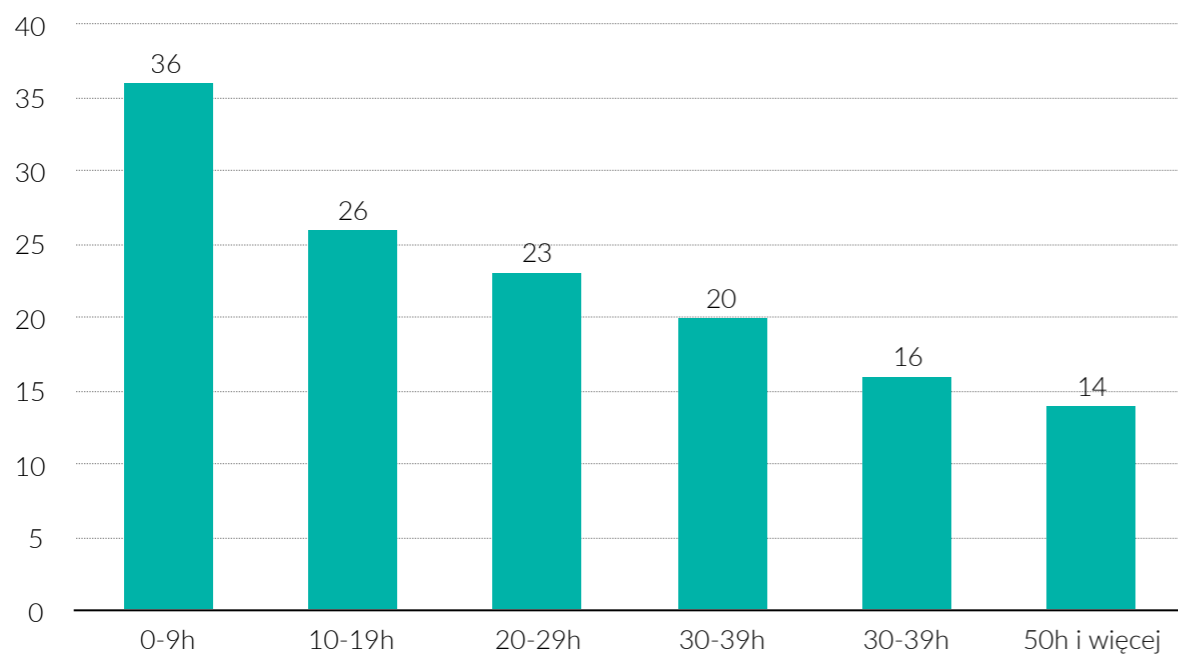
Czy w ciągu ostatniego roku kalendarzowego (2016) byłeś/aś wolontariuszem/szką/lub czy jesteś obecnie?



W roku kalendarzowym 2016 48% gimnazjalistów było wolontariuszami. Pozostała część uczniów szkół gimnazjalnych (52%) deklaruje, że nie pracowało jako wolontariusz, czy wolontariuszka w ubiegłym roku kalendarzowym.

## Średnia ilość godzin w miesiącu przeznaczana na wolontariat. (N=767)

Ile średnio czasu poświęcasz na działania w wolontariacie?



Wykres prezentuje procentową ilość odpowiedzi respondentów, dotyczącą wielkości poświęconego czasu na działania w wolontariacie w ciągu ostatniego miesiąca. Spośród 48% badanych deklarujących uczestnictwo w wolontariacie, uczniowie najczęściej poświęcali do 9 godzin w ciągu miesiąca na działania związane z wolontariatem. Wraz ze wzrostem godzin częstotliwość się zmniejsza. Średnia ilość poświęconego czasu wyniosła 6 godzin. Na taki spadek mógł wpłynąć fakt, iż wolontariat jest traktowany jako zajęcie dodatkowe, nieobowiązkowe, a także częstotliwość spotkań w danej organizacji.

## Rodzaje akcji (N=982)

Rodzaj akcji	% osób biorących udział		% osób nie biorących udziału W ogóle mi się nie zdarzyło
	% Bezpośrednio	% Za pomocą Internetu	
a Petycja	9	9	51
b Wpłata pieniężna na organizację	19	7	43
c Udział w proteście demonstracji	12	7	57
d Organizacja zbiórki lub demonstracji	5	2	62
e Udział w innej akcji politycznej	9	4	57

Jak wynika z powyższej tabeli zdecydowana większość respondentów i respondentek nie uczestniczyła w żadnych akcjach, jednak spośród osób, które brały udział w akcjach, w większości robiły to bezpośrednio, a nie z poprzez Internet. Mimo iż współcześnie Internet jako medium, towarzyszy nam codziennie, to jednak bezpośredni i realny udział w akcjach przeważał wśród badanych osób. Uczestnicy i uczestniczki deklarowali wpłaty pieniężne w świecie rzeczywistym (19%), bezpośrednie uczestnictwo w protestach i demonstracyjnych (12%), akcjach politycznych (9%) oraz zbiórkach i demonstracjach (5%).

### Sposób informowania o akcji (N=982)

Sposób informowania		%
a	Informacje w telewizji	9
b	Informacje w gazecie	6
c	Plakaty	27
d	Pracownicy szkoły	18
e	Media społecznościowe	36
f	Strony Internetowe	18

Najbardziej popularnym sposobem informowania o akcjach okazały się media społecznościowe (36%), kolejne kanały informowania według popularności to: plakaty – 27%, pracownicy szkolni – 18%, którzy wspierali uczniów w informowaniu o organizowanych akcjach oraz strony internetowe – 18%. Wyniki wskazują, że, Internet jest najpopularniejszym medium komunikowania i informowania dla gimnazjalistów i gimnazjalistek.

### Sposób otrzymywania informacji o akcjach (N=982)

Sposób otrzymywania informacji		%
a	Od nauczycieli lub pracowników w szkole	26
b	Poprzez samorząd szkolny	15
c	Od rodziny	11
d	Od znajomych	31
e	Od innych osób, od kogo?	14

Jeżeli chodzi o sposób otrzymywania informacji o akcjach, to gimnazjaliści najczęściej wskazywali znajomych – 31%, kolejnymi osobami byli nauczyciele i inni pracownicy szkoły – 26% oraz samorząd szkolny – 15%. Dostrzec można, że środowisko szkolne stanowi skuteczne źródło informacji. Pozostałe osoby, od których badani uzyskiwali informacje o akcjach to rodzina – 14% i inne osoby, wśród których wymieniani byli wolontariusze, czy samodzielne poszukiwanie informacji.

### Źródła informacji o inicjatywach (N=982)

Źródła		%
a	Telewizja	15
b	Radio	8
c	Gazety	7
d	Plakaty	31
e	Media społecznościowe	37
f	Inne strony Internetowe	13

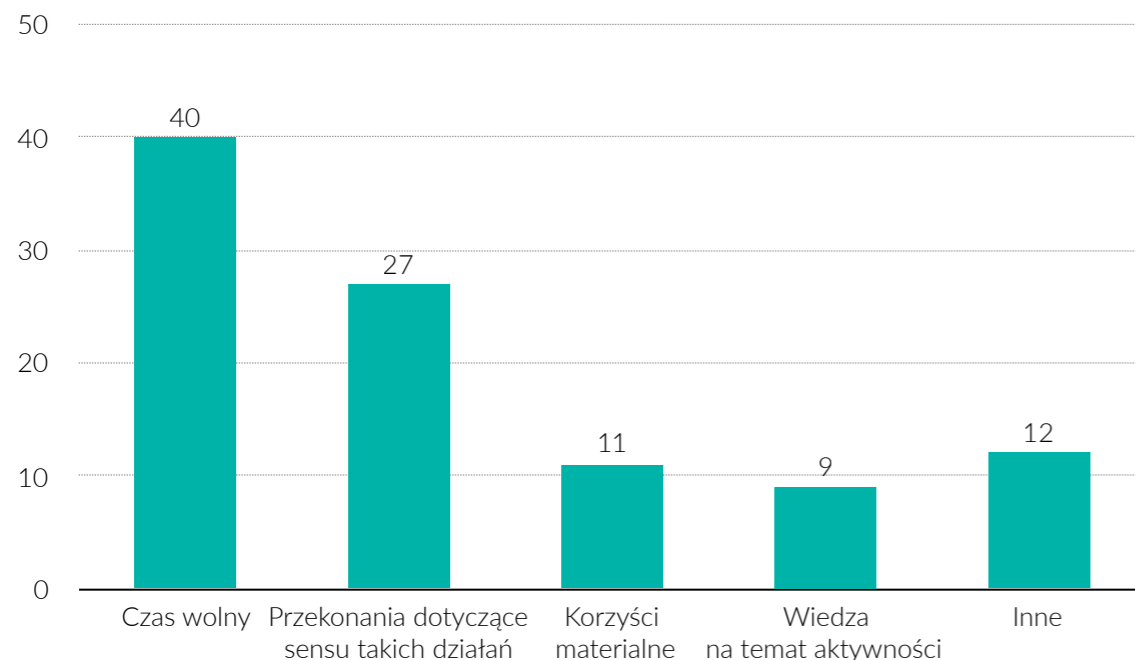
Jako medium pozyskiwania informacji o akcjach, gimnazjaliści najczęściej wybierali media społecznościowe – 37%, a następnie plakaty – 31%. Co ciekawie, najmniejszą liczbę wskazań posiadają tradycyjne media jak radio – 8% oraz gazety – 7%. Pośród innych mediów gimnazjaliści wymieniali m.in.: pocztę internetową, czy aplikację *Snapchat* opartą na efemerycznych komunikatach oraz konkretne strony internetowe.

Powyższe dane skłaniają do stwierdzenia, że globalna sieć i narzędzia internetowe znacznie dominują wśród młodego pokolenia, czego potwierdzenia można odnaleźć w licznych badaniach i publikacjach dotyczących pokolenia Z, czyli osób urodzonych w świecie nowych technologii i i dorastających w ich bliskim otoczeniu.

Uczniowie zostali zapytani także o powody swojego zaangażowania w inicjatywy pozaszkolne.

### Wpływ na zaangażowanie w inicjatywy szkolne (N=1413)

Ile średnio czasu w miesiącu poświęcasz na działania w organizacjach?



Badani najczęściej wskazywali, że powodem ich aktywności w różnych organizacjach jest chęć wykorzystania czasu wolnego – 40%. Co czwarty gimnazjalista twierdzi, iż przekonanie odnośnie do sensu takich działań ma dla niego największy wpływ (27%). Co ciekawe 11% ankietowanych uczniów i uczennic gimnazjów deklaruje, korzyści materialne jako główny powód zaangażowania w inicjatywy pozaszkolne

Zaangażowanie gimnazjalistów w inicjatywy pozaszkolne zależy przede wszystkim od dostępności czasu wolnego, jak i przekonania o sensowności prowadzenie tego typu działań.

Zaangażowanie w samorządność pozaszkolną to ważny element edukacyjny i wychowawczy. Uczniowie i uczennice deklarują przynależność do wielu organizacji, czy stowarzyszeń pozaszkolnych, w których rozwijają swoje umiejętności sportowe, artystyczne, czy zainteresowania. Jak się okazuje, głównymi powodami uczestnictwa w stowarzyszeniach nie są cele materialne, a aktywne wykorzystywanie czasu wolnego oraz poczucie sprawczości w zgodzie ze swoimi poglądami.



# SAMORZĄDOWA LIGA MISTRZÓW

Jednym z podstawowych celów badania była ewaluacja programu Samorządowej Ligi Mistrzów wśród krakowskich gimnazjów, dlatego zapytano gimnazjalistów o to, czy słyszeli o projekcie, czy brali w nim udział, a jeśli tak, to w jakich akcjach i które z nich sami zorganizowali.

Z danych otrzymanych w ramach studium wynika, iż z ogółu przebadanych:

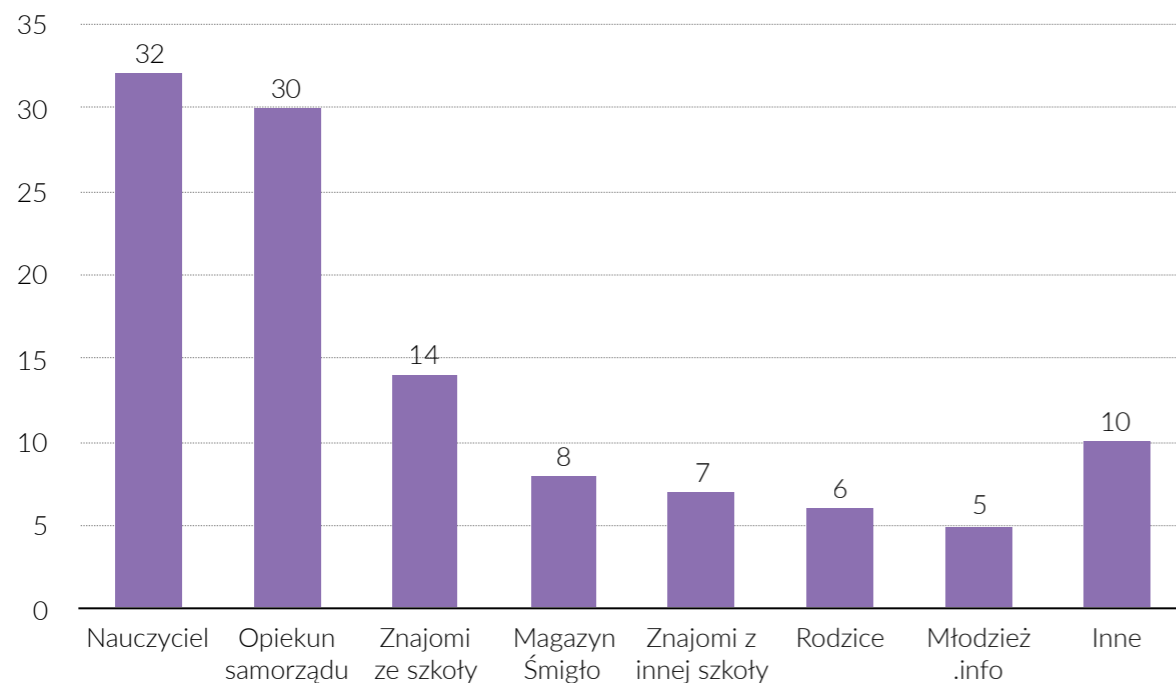
**Słyszało** o Samorządowej Lidze Mistrzów **18% uczniów i uczennic.**

**Nie słyszało** o Samorządowej Lidze Mistrzów **82% uczniów i uczennic.**

Wskazuje to na niewielki rozgłos towarzyszący samemu konkursowi.

## Źródło informacji o SLM (N=404)

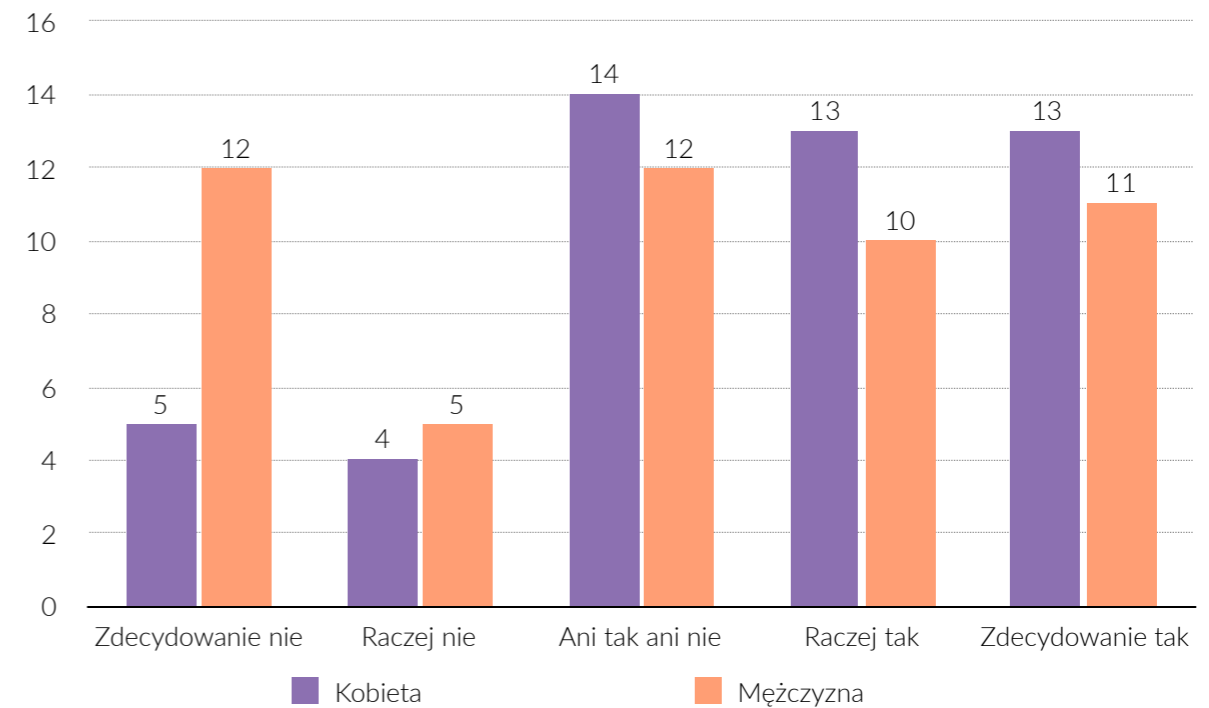
Skąd dowiedziałeś/aś się o Samorządowej Lidze Mistrzów?



Wśród młodzieży, która słyszała o Samorządowej Lidze Mistrzów, znacząca większość swoją wiedzę na temat inicjatywy czerpała od nauczycieli — 32%, lub bezpośrednio od opiekuna samorządu — 30%. Wśród kolejnych źródeł, z których badani dowiedzieli się o SLM, byli znajomi ze szkoły — 14%, Magazyn Młodych „Śmigło” — 8%, czy znajomi z innej szkoły — 7%.

## Chęć udziału szkoły w SLM (N=1159)

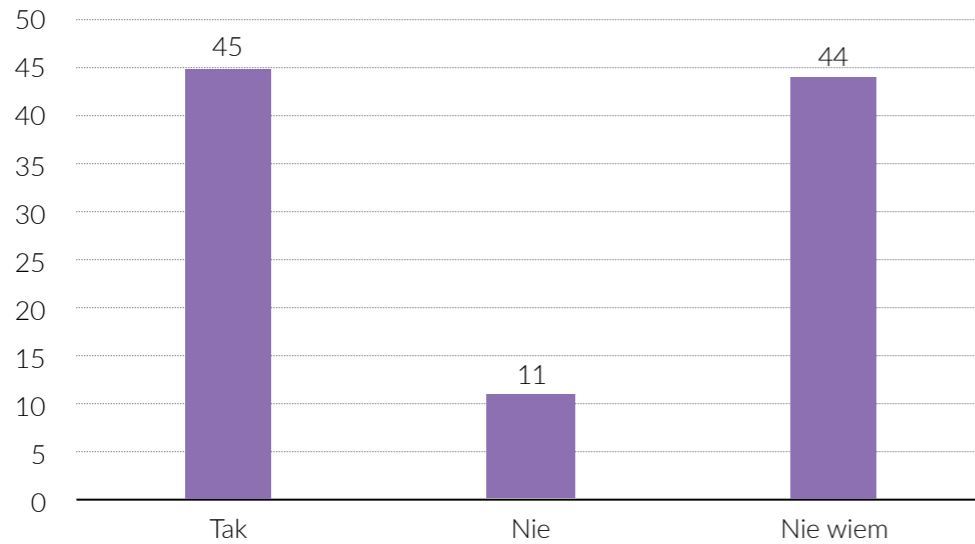
Czy chciałbyś/ałabyś żeby Twoja szkoła wzięła udział w takim konkursie?



Młodzież gimnazjalna zapytana o chęć udziału ich szkół w Samorządowej Lidze Mistrzów, w większości wyraziła opinię, że jest to dobry pomysł. Większe poparcie dla pomysłu wyraziły gimnazjalistki — 26% w porównaniu do gimnazjalistów — 21%.

### Udział w Samorządowej Lidze Mistrzów (N=253)

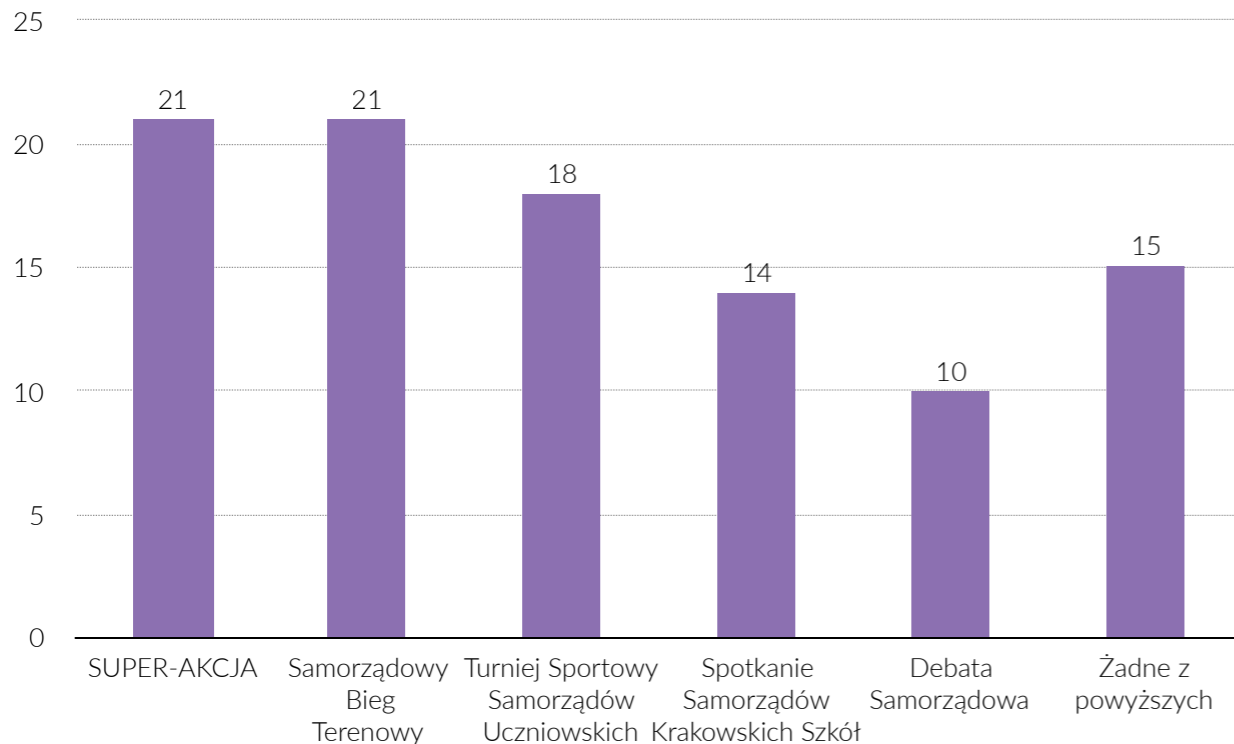
Czy Twoja szkoła wzięła udział w Samorządowej Lidze Mistrzów w tym lub zeszłym roku szkolnym?



Przebadanie młodzieży, deklarującej wiedzę o SLM umożliwiło otrzymanie informacji, czy szkoła uczestniczyła w programie. Zdecydowana większość odpowiedziała twierdząco. Tym samym należy także zauważyć wysoki odsetek osób, które w tym wypadku udzieliły odpowiedzi „nie wiem”. Sytuacja ta świadczy o tym, iż sama wiedza o inicjatywie nie zawsze wpływa na uczestnictwo w niej.

### Udział w akcjach SLM (N=126)

Zaznacz wszystkie z poniższych działań towarzyszących Samorządowej Lidze Mistrzów, w których brałaś/eś udział

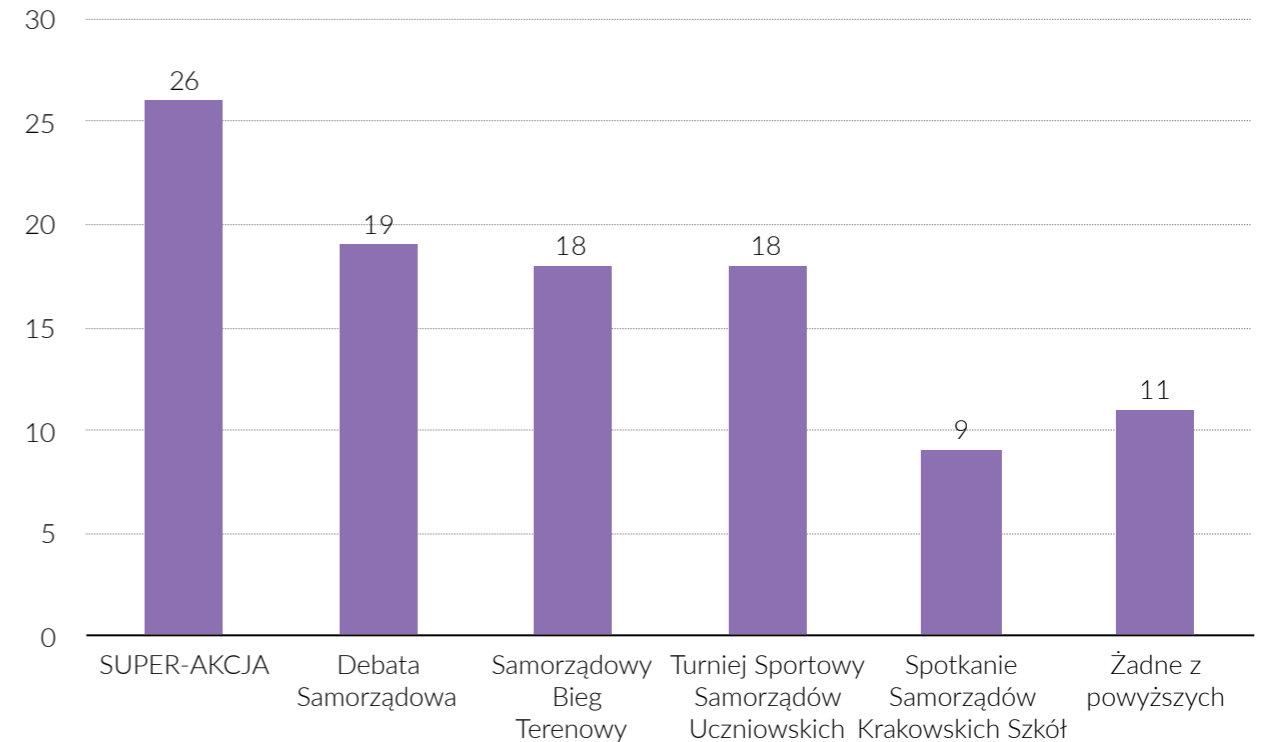


Wśród akcji organizowanych w ramach SLM największą popularnością cieszyły się: SUPER-AKCJA (21%), Samorządowy Bieg Terenowy (21%) oraz Turniej Sportowy Samorządów Uczniowskich (17%).

Wśród osób posiadających wiedzę o tym, że ich szkoła brała udział w SLM 2015/2016 roku, dokładnie połowa uczniów sama organizowała akcje w ramach SLM.

### Akcje organizowane przez uczniów w ramach SLM (N=57)

Zaznacz wszystkie z poniższych działań towarzyszących Samorządowej Lidze Mistrzów, które organizowałaś/eś



Wśród akcji organizowanych samodzielnie przez uczniów w ramach Samorządowej Ligii Mistrzów najbardziej popularnymi okazały się: SUPER-AKCJA (26%), Debata Samorządowa (19%) oraz formy sportowe rywalizacji (17%).

53% osób angażujących się w organizację SUPER-AKCJI, równocześnie przyznało że jest także członkiem/kinia organizacji pozaszkolnych (stowarzyszeń/klubów)

43% osób angażujących się w organizację SUPER-AKCJI, równocześnie przyznało że działa jako aktywny wolontariusz/ka

83% będących członkami organizacji pozaszkolnych organizowało także akcje SLM, dane te mogą wskazywać na istnienie „młodych liderów samorządności” u których aktywność na płaszczyźnie pozaszkolnej w naturalny sposób wiąże się z aktywnością w jej obrębie

Około 80% osób udzielających odpowiedzi w sprawie SLM stwierdziła, iż nagroda w konkursie (wycieczka samorządu) jest atrakcyjna lub też bardzo atrakcyjna. Sytuację warto odnieść do badań jakościowych poprzedzających obecną edycję. Wtedy to, uczniowie wskazali, iż w ich opinii nagroda była nieatrakcyjna oraz niemotywująca.

Wśród wyników warto także wyróżnić fakt, iż wśród osób bardzo mocno związanych ze swoją dzielnicą 61% angażowało się w organizację akcji SLM. Ukazywać to może fakt, iż poczucie patriotyzmu lokalnego wśród młodzieży krakowskich gimnazjów może mieć wpływ na duch samorządności i potrzebę działania na rzecz własnego środowiska.

Wśród ocen dotyczących SLM znaczna większość respondentów (79,8%) raczej lub też bardzo poleciłaby SLM innym. Oznacza to, iż uczniowie, którzy mieli styczność z inicjatywą są zadowoleni ze sposobu jej działania, atrakcji oraz nagród które gwarantuje. Jest to istotna przesłanka dotycząca obecnego sposobu działania SLM. Oznacza to, że na rozwój ducha samorządności wśród młodzieży może wpłynąć także popularność samej SLM, niekoniecznie jej intensywne ulepszenie.

### Rekomendacje:

- ❖ Badanie wskazuje na większą konieczność promowania samej idei Samorządowej Ligi Mistrzów wśród młodzieży krakowskiej
- ❖ Obecna forma nagrody jest dla młodzieży biorącej udział w Samorządowej Lidze Mistrzów atrakcyjna i motywująca. Dodanie jednak kolejnych jej wariantów jak, konkretna suma pieniędzy dla samorządu z możliwością wydania ich na wyjazd lub kolejne akcje organizacji, mogło by wpłynąć pozytywnie na ilość osób biorących udział w Samorządowej Lidze Mistrzów

### Wnioski:

Sama wiedza o inicjatywie Samorządowej Ligi Mistrzów nie zawsze wpływa na uczestnictwo w niej

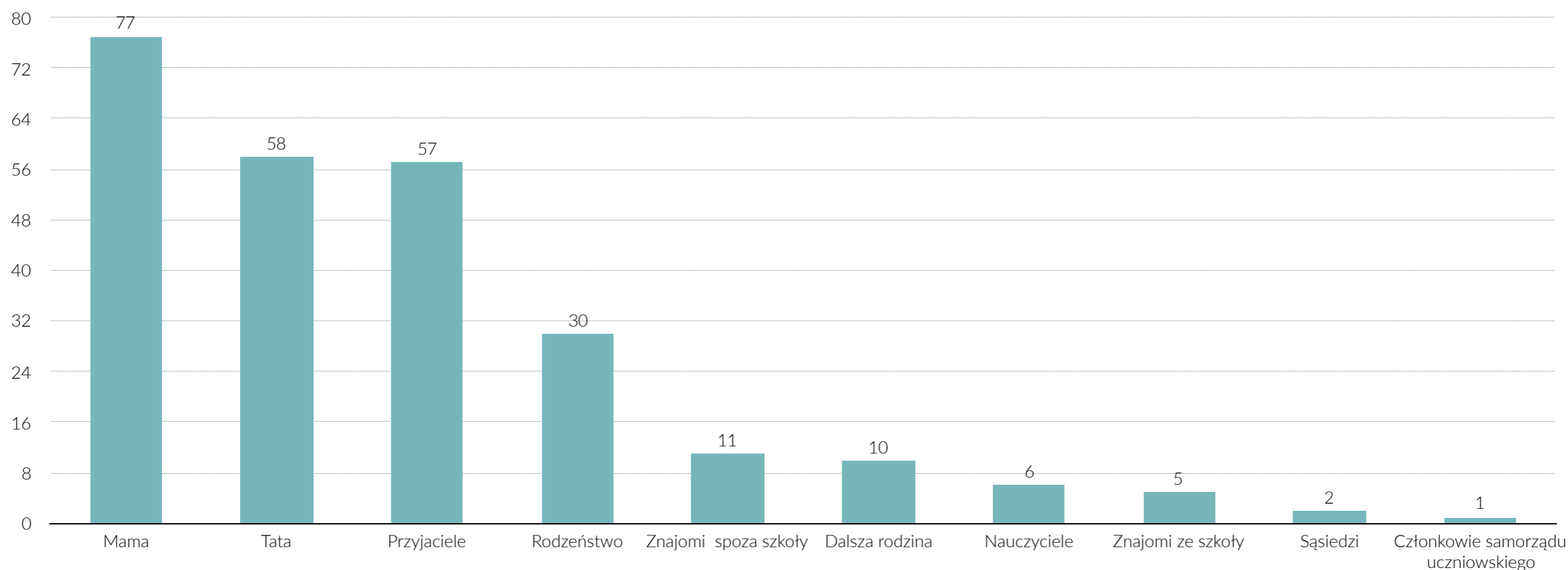
Formy najbardziej popularne wśród akcji organizowanych samodzielnie przez młodzież, mogą wskazywać na najbardziej atrakcyjne formy samorządności dla młodego pokolenia. Należy jednak ostrożnie traktować tę informację ze względu, iż równocześnie mogła być to także najprostsza forma zebrania wysokiej ilości punktów w konkursie

# ZAUFANIE

Zaufanie to niezbędny element w życiu dorastającego człowieka, to właśnie na jego podstawie zawiera przyjaźnie i podejmuje ważne życiowe decyzje. W tej części zostaną przedstawione wyniki badania odnoszące się do zaufania wśród młodzieży wobec ich osób najbliższych, instytucji oraz miejsca zamieszkania, czy przynależności. Gimnazjalistom zostały zadane pytania dotyczące poziomu zaufania oraz jego braku, wyznawanych wartości oraz poczuciem związku z wybraną jednostką terytorialną.

## Zaufanie do najbliższych osób (N=1413)

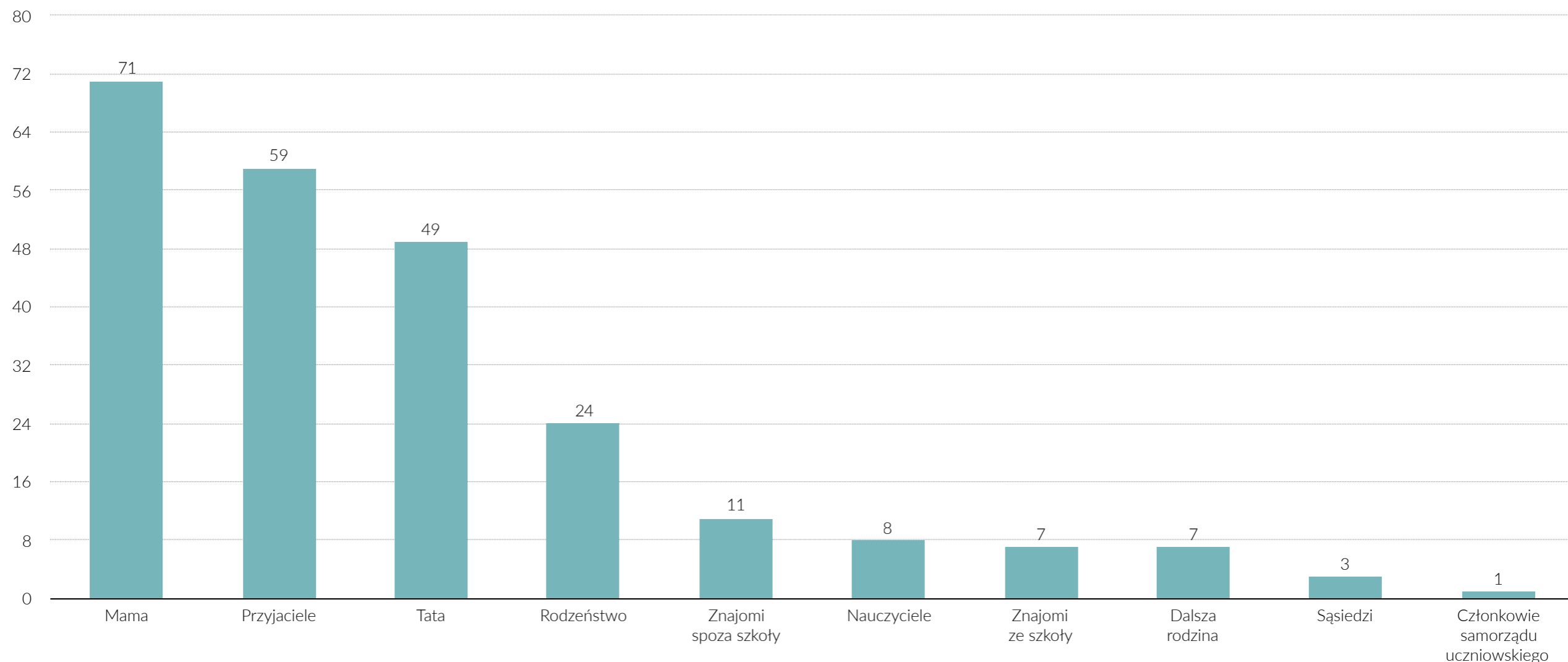
Do kogo masz największe zaufanie?



Najniższym poziomem zaufania obdarzeni są członkowie samorządu uczniowskiego, co wskazuje na to, że samorząd nie jest bliski uczniom — nie czują się z nim związani. Młodzież gimnazjalna największym zaufaniem obdarza swoją mamę, co stanowi aż 77% badanych. Nieco mniejszym zaufaniem darzą tatę — 58%. Co ciekawe, podobnym poziomem zaufaniem co tatę, gimnazjaliści darzą przyjaciół — 57%. Następnie jest rodzeństwo badanych — 30%. Poziom zaufania zdecydowanie maleje, kiedy mówimy o pozostałych kategoriach. Zaufanie do uczniów spoza szkoły wynosi już tylko 11%, do dalszej rodziny 10%, do nauczycieli 6%, znajomych ze szkoły 5%, sąsiadów 2%.

## Zaufanie do najbliższych osób (N=1413)

Do kogo byś się zwrócił gdybyś miał problem?



Kolejne pytanie miało na celu weryfikację, czy osoby obdarzone największym zaufaniem są równie często wybierane jako powiernicy problemów respondentów. Należy podkreślić, że zarówno w kwestii zaufania, jak i w kwestii zwracania się o pomoc samorząd znajduje się na ostatnim miejscu, do samorządu o pomoc zwróciłby się tylko 1% badanych. Osobą, do której gimnazjaliści i gimnazjalistki najczęściej zwracają się ze swoim problemem, jest mama – 71%, tym samym jest to osoba obdarzona największym zaufaniem. Co ciekawe więcej osób zwraca się o pomoc do swoich przyjaciół – 59% niż do taty – 49%. Kolejnymi osobami, do których również się ze swoją problemami jest rodzeństwo – 24%. Kategorie, które nie są już tak często wybierane na powierników swoich problemów to: znajomi spoza szkoły – 10%, nauczyciele – 8%, znajomi ze szkoły – 7% dalsza rodzina 7% oraz sąsiedzi – 3%.

### Do kogo masz największe zaufanie? (N=1413)

	Mama		Tata		Przyjaciele	
	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna
Zaznaczono	73%	81%	47%	68%	69%	43%
Nie zaznaczono	27%	19%	53%	32%	31%	57%
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Co ciekawe, wśród młodzieży gimnazjalnej to chłopcy posiadają większe zaufanie do rodziców. Natomiast dziewczyny największym zaufaniem obdarzają swoich przyjaciół.

### Do kogo byś się zwrócił gdybyś miał problem? (N=1413)

	Mama		Tata		Przyjaciele	
	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna
Zaznaczono	67%	76%	37%	61%	71%	46%
Nie zaznaczono	33%	24%	63%	39%	29%	54%
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

W kwestii zwracania się z problemem również istnieje podobna zależność. To właśnie chłopcy jako osoby, u których mogą znaleźć wsparcie podają rodziców. Dziewczyny natomiast zwracają się do swoich przyjaciół.

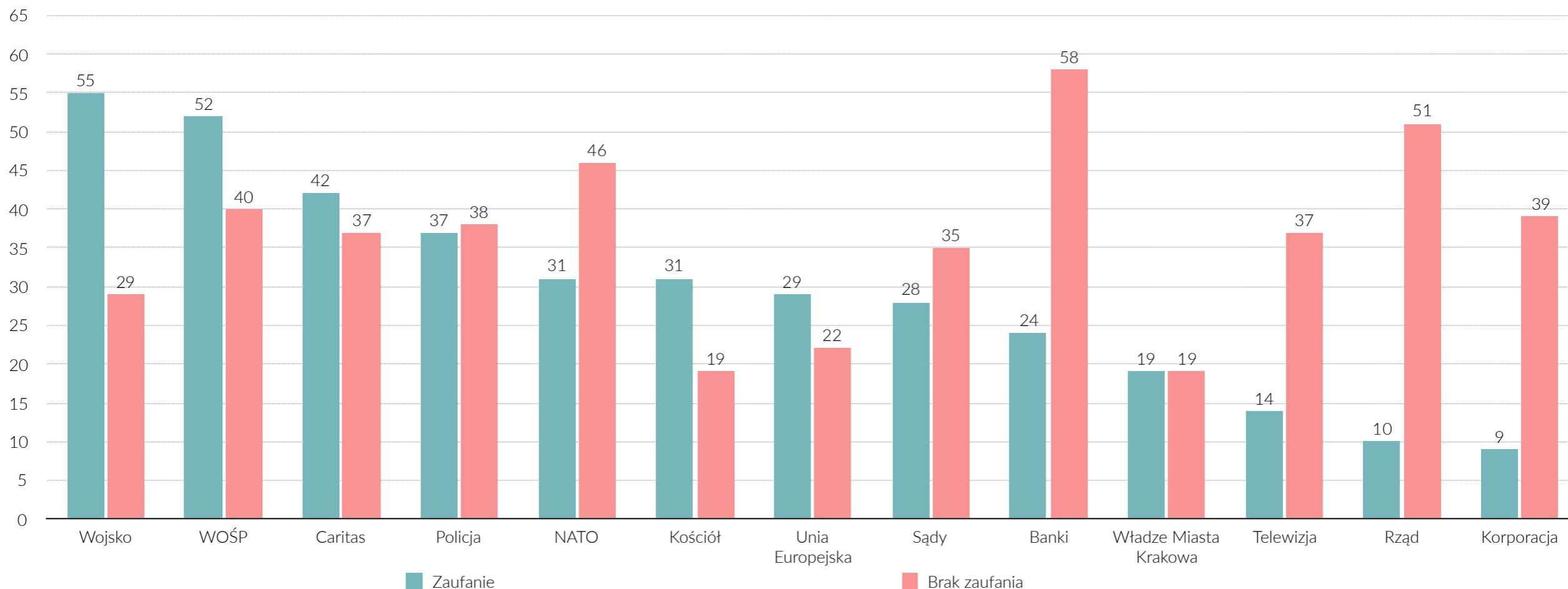
### Do kogo byś się zwrócił gdybyś miał problem? (N=1413)

	Mama			Tata			Przyjaciele		
	Klasa								
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Zaznaczono	74%	70%	70%	54%	47%	45%	54%	59%	64%
Nie zaznaczono	26%	30%	30%	46%	53%	55%	46%	41%	36%
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Co ciekawe, wraz z dorastaniem zmieniają się osoby, do których młodzież zwraca się z problemem. Wśród pierwszoklasistów panuje tendencja do szukania wsparcia u rodziców, lecz wraz z dojrzewaniem bardziej istotni stają się przyjaciele i to do nich gimnazjaliści zwracają się ze swoimi problemami. Możliwe, że wraz z upływem czasu osoby w klasie bardziej się zzywają, poznają przyjaciół i to oni stają się dla nich priorytetem.

## Zaufanie do instytucji (N=1413)

Czy ogólnie rzecz biorąc masz czy nie masz zaufania



Zaufanie możemy podzielić na dwie kategorie, pierwszą prywatną, do której zaliczamy najbliższe osoby i otoczenie jednostki oraz drugą publiczną odnoszącą się do istniejących instytucji w życiu publicznym. Wśród instytucji, największym zaufaniem cieszy się wojsko – 55%, zaraz po nim znajduje się Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy – 52%, następnie Caritas – 42%, czwartą kategorią obdarzoną największym zaufaniem jest policja – 37%. Natomiast najmniejszym zaufaniem obdarzone są władze miasta Krakowa – 19%, Telewizja – 14%, rząd – 10% i korporacja – 9%. Pytanie weryfikujące największy brak zaufania wśród instytucji wskazuje, że banki były najczęściej wybieraną kategorią wśród gimnazjalistów – 58%. Kolejno brakiem zaufania obdarzone były rząd – 54% oraz NATO – 46%. Co ciekawe WOŚP można zakwalifikować jako kategorię ambiwalentną, ponieważ równie często był wybierany jako instytucja, do której gimnazjaliści mają zaufanie oraz do której go nie mają. Najmniejszym brakiem zaufania cieszyły się kategorie takie jak: wojsko – 29%, władze miasta Krakowa – 26%, Unia Europejska – 22%, Kościół Rzymskokatolicki – 9%.

## Stopień poczucia związku (N=1413)

Stopień poczucia związku z	Średnia
Polską	3,72
Miejscowości, w której mieszka	3,71
Dzielnicy, w której mieszka	3,6
Europą	3,24
Województwem	2,84

Krakowscy gimnazjaliści najsilniejszy związek czują z Polską, miejscowością, w której mieszkają i dzielnicą. Przy czym w każdym z wymienionych przypadków związek ten ma średni stopień natężenia – oscylujący wokół wartości średniej 3,5. Najsłabsze poczucie związku mają natomiast z województwem, które zamieszkują.

## Wartości (N=1413)

Najważniejsze wartości	%
Przyjaźń/Miłość	71
Ciekawa praca/Zgodna z zainteresowaniami	52
Majątek/Pieniądze	50
Udane życie rodzinne	43
Spokojne życie	27
Barwne życie	24
Bycie pomocnym dla innych	18
Prestiż i szacunek	15

Dla krakowskich gimnazjalistów najważniejsza jest przyjaźń i miłość. Potrzeba posiadania bliskiej osoby jest ważniejsza od korzyści materialnych i ciekawej pracy. Przy czym ostatnie dwie pozycje są istotne dla połowy uczniów gimnazjów. Co ciekawe, gimnazjalistom nie zależy na prestiżu i szacunku, czy pomocy innym ludziom.

## Podsumowanie – wnioski

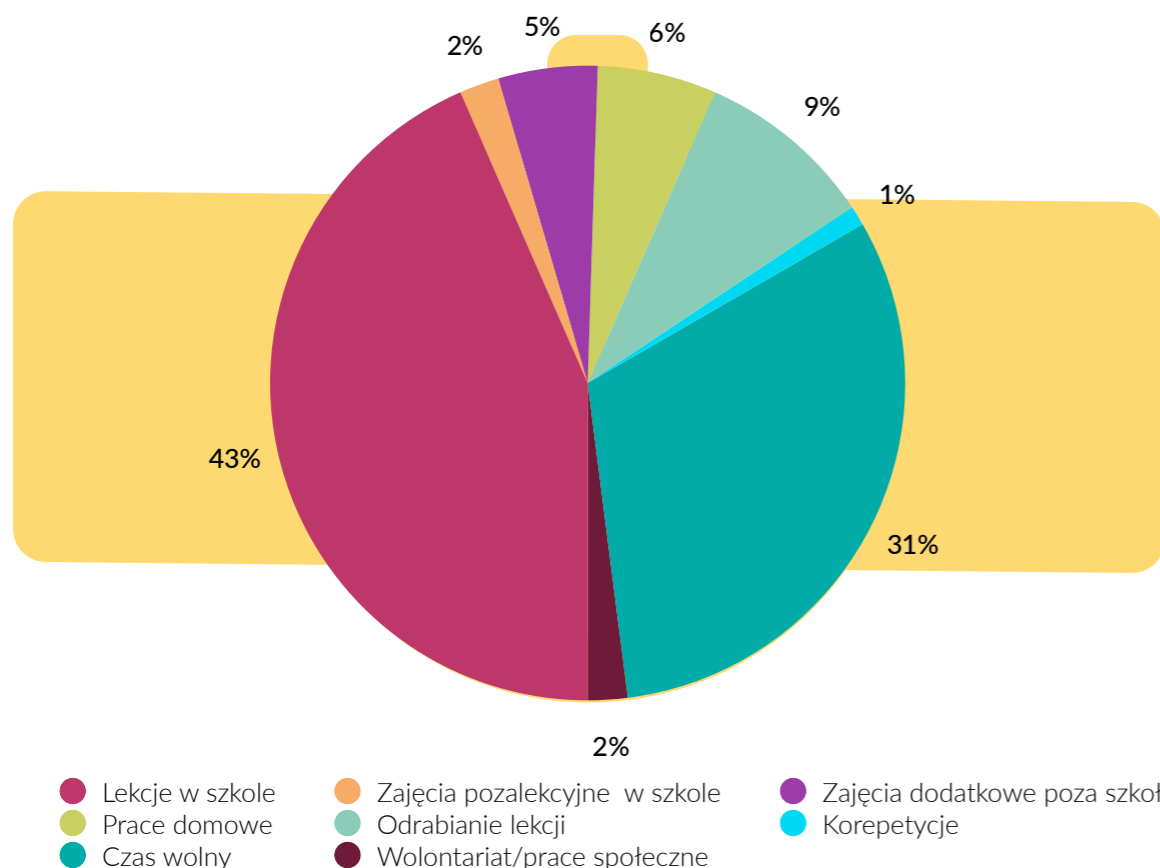
- ❖ Największym zaufaniem cieszą się mama, tata oraz przyjaciel, natomiast najmniejsze zaufanie gimnazjaliści mają do członków samorządu, sąsiadów i znajomych ze szkoły.
- ❖ Osobami do których gimnazjaliści najczęściej zwracają się pomoc to mama, przyjaciel i tata, podczas gdy najrzadziej sięgają pomocy u samorządu szkolnego, dalszej rodziny oraz sąsiadów.
- ❖ Spośród instytucji największym zaufaniem cieszą się wojsko, WOŚP, Caritas, natomiast brakiem zaufania są obdarzone banki, rząd oraz NATO.
- ❖ Gimnazjaliści najsilniej identyfikują się z Polską oraz miejscowością zamieszkania, a najslabiej z województwem.
- ❖ Najważniejsze wartości dla uczniów to przyjaźń i miłość, ciekawa praca, zgodna z zainteresowaniem oraz majątek i pieniądze.



# CZAS

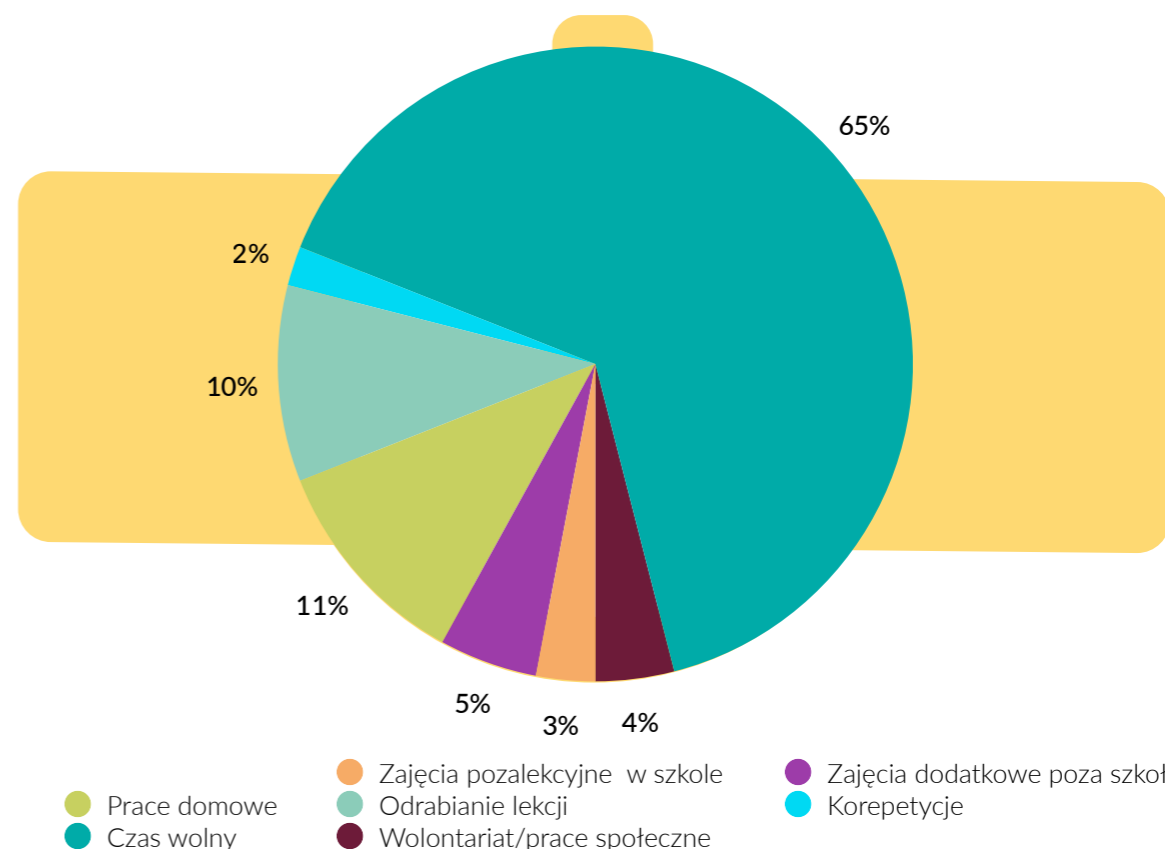
Odpowiedzi uzyskane od uczniów krakowskich gimnazjów podczas przeprowadzonego badania samorządności pozwoliły na zdobycie informacji dotyczących aktywności, w jakie angażują się oni najchętniej. Badane aktywności obejmowały czas poświęcany na: lekcje, zajęcia pozalekcyjne w szkole, zajęcia dodatkowe poza szkołą, obowiązki domowe, odrabianie lekcji, korepetycje, wolontariat i prace społeczne a także czas wolny. Otrzymane wyniki pozwoliły oszacować czas, jaki gimnazjalista spędza na każdej z wymienionych czynności w ciągu tygodnia – zostały one uśrednione oraz przedstawione w formie typowego dnia powszedniego oraz dnia wolnego od nauki (dogłębna analiza wykazała bowiem, iż kolejne dni powszednie nie różnią się istotnie od siebie).

Plan typowego dnia szkolnego



Prawie połowę czasu w ciągu dnia gimnazjaliści spędzają na lekcjach w szkole. Aktywności związane z edukacją, takie jak korepetycje, czy odrabianie lekcji stanowią kolejne 11% czasu uczniów. Uczniowie i uczennice znajdują również czas na wolontariat, prace społeczne oraz zajęcia dodatkowe. Czas wolny, nieuwzględniający snu to aż 31% każdego dnia.

Plan typowego dnia szkolnego – weekend

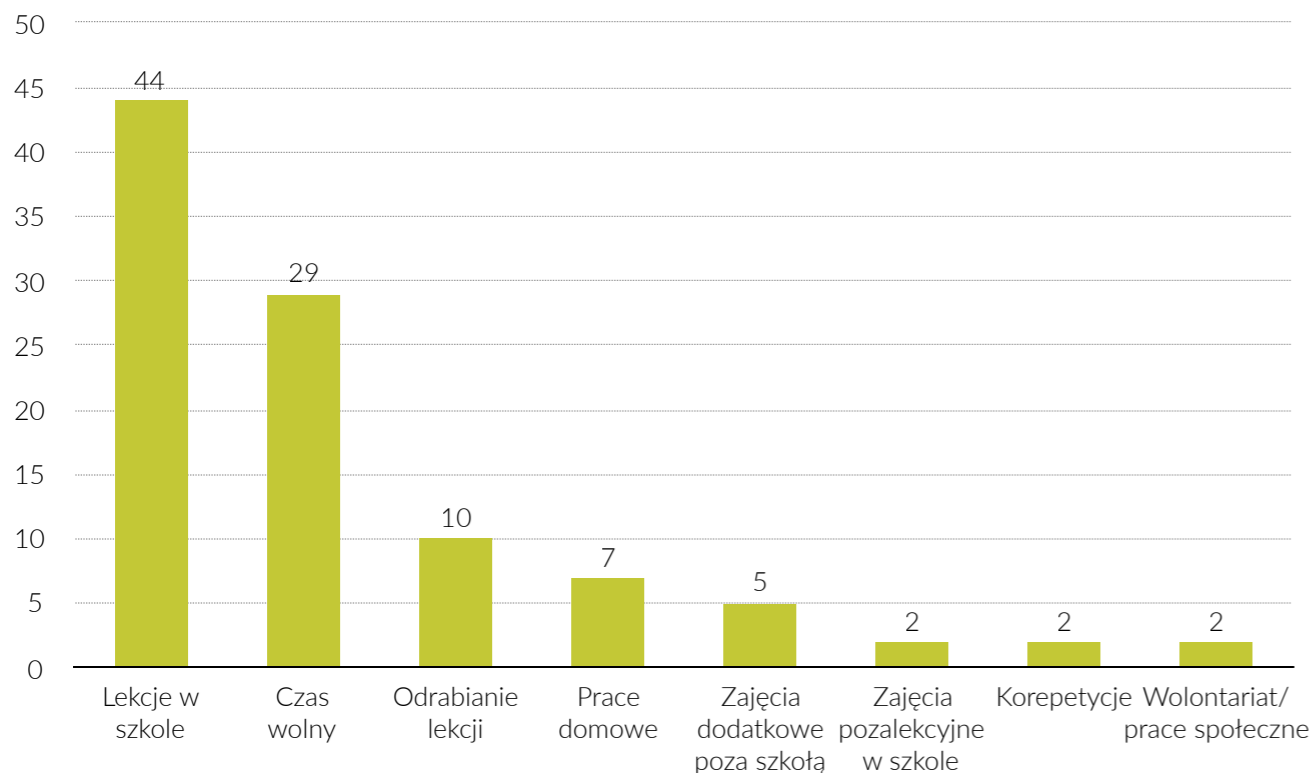


Soboty i niedziele gimnazjalistów wypełnia głównie czas wolny (65%), niezagospodarowany przez uwzględnione w badaniu aktywności. Na obowiązki domowe gimnazjaliści poświęcają o połowę więcej czasu podczas weekendu niż podczas typowego dnia szkolnego. Co ciekawe, na zajęcia dodatkowe poza szkołą oraz korepetycje uczniowie poświęcają średnio taką samą ilość czasu w weekendy, co w typowy dzień powszedni.

## Plan tygodnia

Ilość czasu w % poświęcana średnio przez gimnazjalistów w ciągu typowego dnia powszedniego na wyróżnione aktywności (N=1413)

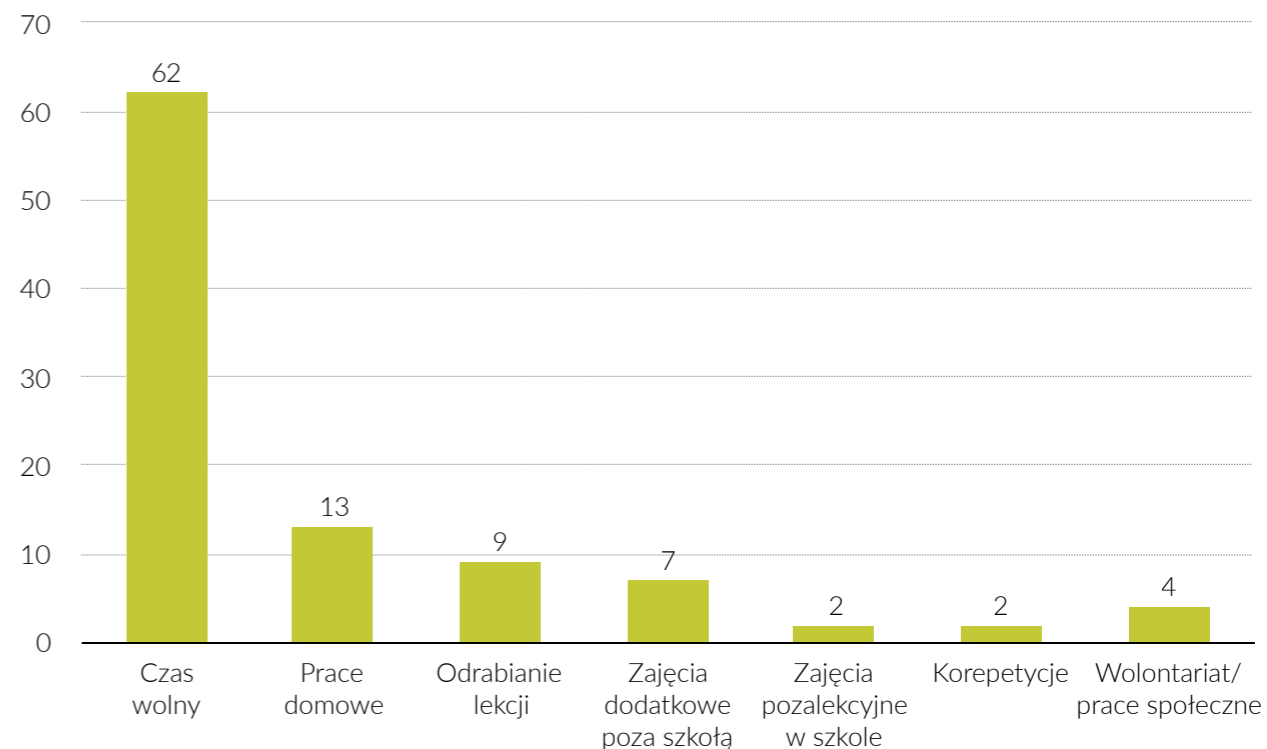
Plan zajęć typowego tygodnia szkolnego - dzień powszedni



Udzielone w przeprowadzonej ankiecie odpowiedzi wykazały, że prawie połowę czasu w ciągu dnia gimnazjaliści spędzają na lekcjach w szkole. Aktywności związane z edukacją, takie jak korepetycje czy odrabianie lekcji stanowią kolejne 11% czasu uczniów. Uczniowie i uczennice znajdują również czas na wolontariat, prace społeczne oraz zajęcia dodatkowe. Czas wolny, nieuwzględniający snu to aż 29% każdego dnia.

Ilość czasu w % poświęcana średnio przez gimnazjalistów w ciągu typowego dnia wolnego od nauki na wyróżnione aktywności (N=1413)

Plan zajęć typowego tygodnia szkolnego - dzień wolny

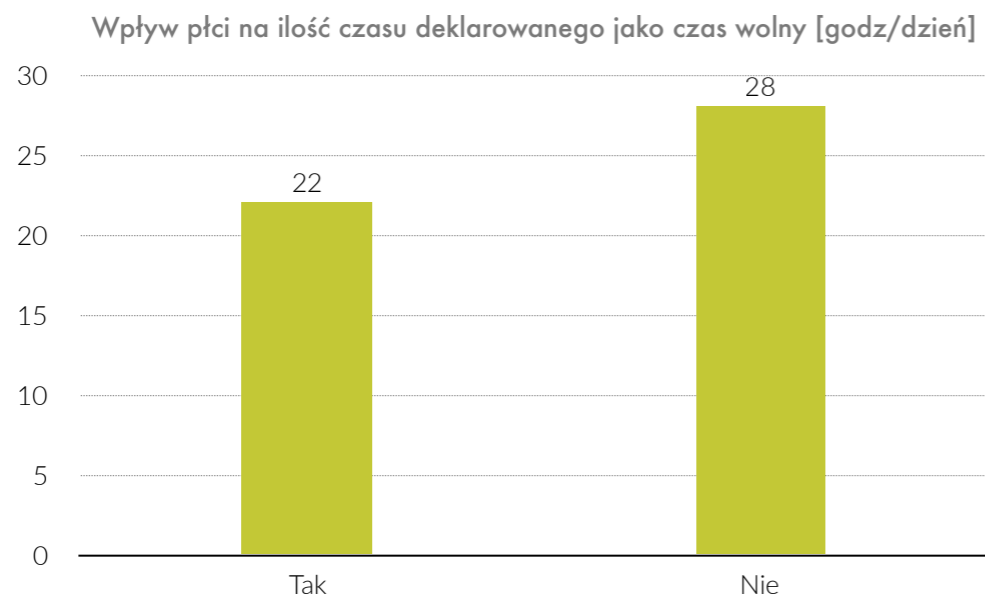


Z badań wynika, że soboty i niedziele gimnazjalistów wypełnia głównie czas wolny (aż 62%), niezagospodarowany przez uwzględnione w badaniu aktywności. Na obowiązki domowe gimnazjaliści poświęcają o połowę więcej czasu podczas weekendu niż podczas typowego dnia szkolnego. Co ciekawe, na zajęcia dodatkowe poza szkołą oraz korepetycje uczniowie poświęcają średnio nieco większą ilość czasu w weekendy, co w typowy dzień powszedni.

Średnia ilość czasu poświęcana na wyróżnione rodzaje aktywności była zbliżona wśród przedstawicieli badanych gimnazjów. Poniżej przedstawiono kilka najciekawszych wyników, które wskazują na wpływ niektórych z badanych czynników na rozkład zajęć ankietowanych gimnazjalistów.

## Poszczególne aktywności i czas wolny

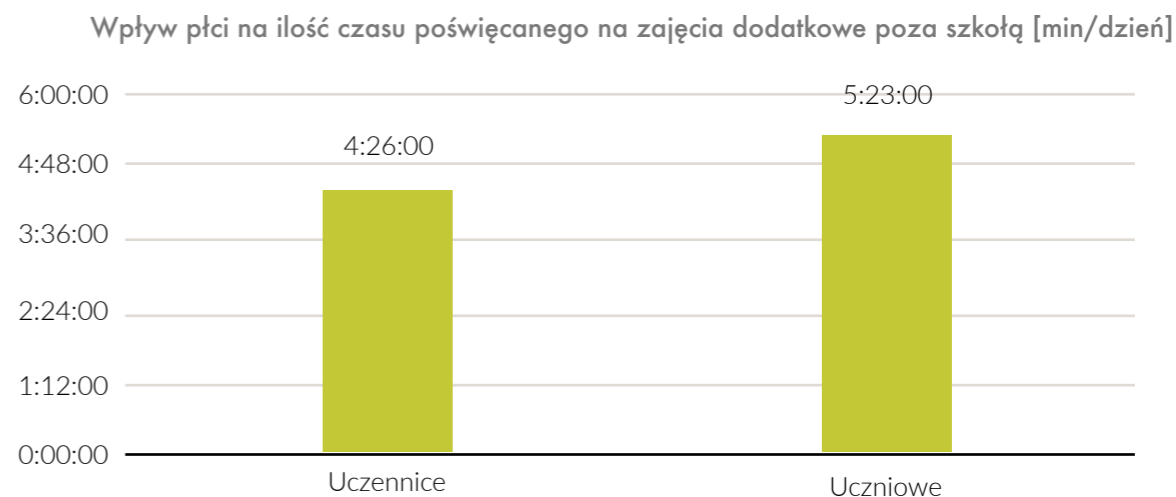
Ilość minut poświęcanych średnio przez gimnazjalistów w ciągu typowego dnia powszedniego na zajęcia pozalekcyjne organizowane w szkole w zależności od faktu bycia uczestnikiem SLM 2015/2016



Przedstawione na wykresie odpowiedzi wykazały jednoznacznie, że fakt bycia uczestnikiem Samorządowej Ligi Mistrzów w roku szkolnym 2015 / 2016 wpływa na ilość czasu poświęcanego na zajęcia pozalekcyjne w szkole. Uczniowie, którzy zaangażowali się w działalność samorządową, spędzają średnio w ciągu każdego dnia powszedniego jedynie około 20 minut dziennie na dodatkowych zajęciach organizowanych w szkole. Z kolei ci, którzy nie są uczestnikami SLM korzystają z takich zajęć przez prawie 30 minut dziennie. Oznacza to, że zaangażowanie w samorządność nie przekłada się pozytywnie na zaangażowanie również w inne aktywności organizowane przez szkołę.

Kolejnym ciekawym aspektem badania okazał się wykazany przez gimnazjalistów czas wolny. W dniu powszednim dziewczęta deklarują posiadanie średnio 4 godzin 30 minut wolnego. U chłopców wartość ta jest znacznie, bo aż o 1 godzinę, większa, co w ciągu 5 dni powszednich daje różnicę aż 5 godzin.

Ilość minut poświęcanych średnio przez gimnazjalistów w ciągu typowego dnia powszedniego na zajęcia dodatkowe poza szkołą w zależności od płci.



Ilość godzin poświęcanych średnio przez gimnazjalistów w ciągu typowego tygodnia szkolnego na korepetycje w podziale na klasy 1-3.



Przeprowadzone badanie pokazało ponadto, że istnieje widoczna dysproporcja w czasie poświęcanym tygodniowo na korepetycje pomiędzy klasami I, II oraz III. Uczniowie klas III spędzają średnio w ciągu tygodnia ponad 4 godziny na płatne lekcje pozaszkolne. Uczniowie II klas z kolei poświęcają na nie godzinę mniej natomiast uczniowie I klas jedynie niecałe 3 godziny. Z pewnością na taki rozkład wpływa fakt, iż gimnazjaliści w klasie III przygotowują się do egzaminów podsumowujących, co często prowadzi do zwiększonej potrzeby korzystania z korepetycji.